

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

Vnější hodnocení Akreditační komise České republiky týkající se souladu s pravidly pro členství v Evropské asociaci pro zajišťování kvality ve vysokém školství (ENQA)

Duben 2010

Tento dokument je zprávou o hodnocení Akreditační komise České republiky (dále jen „AKČR“) provedeném v prosinci 2009, jehož účelem bylo zjistit, zda tato agentura splňuje podmínky pro plné členství v Evropské asociaci pro zajišťování kvality ve vysokém školství (dále jen „ENQA“). Členské stanovy jsou součástí přílohy této zprávy.

1. Shrnutí

1.1. Pozadí procesu hodnocení

Předpisy ENQA požadují, aby všechny agentury se statutem plného členství v pravidelných cyklech minimálně jednou za pět let podstoupily hodnocení, jehož cílem je přezkoumat, zda dodržují členské stanovy.

Valné shromáždění ENQA se v listopadu 2004 usneslo, že třetí část *Standardů a směrnic pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství* (dále jen „ESG“), jež se zabývá pravidelným vnějším hodnocením kvalitu zajišťujících a akreditačních agentur, by měla být v rámci předpisů ENQA zahrnuta do členských stanov. Podstatný soulad se standardy ESG se tudíž stal hlavní podmínkou plného členství v ENQA. Standardy ESG byly v roce 2005 následně přijaty na setkání ministrů členských zemí Boloňského procesu v Bergenu.

1.2. Cíl a průběh vnějšího hodnocení AKČR

Vnější hodnocení AKČR bylo provedeno ve shodě s požadavkem, že pravidelně jednou za pět let se má posoudit soulad s pravidly pro členství v ENQA a se standardy dokumentu ESG. Tento proces iniciovala předsedkyně AKČR v listopadu 2008 předložením žádosti o vnější hodnocení AKČR, typu A, Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy.

Proces vnějšího hodnocení byl zahájen jmenováním členů panelu pro vnější hodnocení (červen 2009), přípravou rámce pro hodnocení (září 2009), pokračoval návštěvou na místě (prosinec 2009) a byl završen vypracováním zprávy a jejím předložením radě ENQA (duben 2010).

V souladu se zásadou subsidiarity bylo vnější hodnocení AKČR pro účely členství v ENQA provedeno na národní úrovni na základě pověření od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen „ministerstvo“). Koordinátorem poskytujícím administrativní a organizační zázemí byla Agentura Rady vysokých škol České republiky. Proces vnějšího hodnocení se uskutečnil nezávisle na státních úřadech a řídil se *Směrnicemi pro vnější hodnocení agentur provádějících zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství* a přijatým rámcem pro hodnocení.

1.3. Metodologie¹

Vnější hodnocení bylo provedeno podle metodologie popsané v Rámci pro hodnocení. Základní informace a podklady poskytla Sebehodnotící zpráva AKČR (dále jen „SZ“). Hodnotící panel kromě toho prostudoval dokumenty, které byly přílohou SZ, včetně příslušné legislativy a uplatňovaných národních standardů a procedur. Všechny údaje potom byly ověřeny prostřednictvím rozhovorů s předsedkyní AKČR, se členy a tajemníkem AKČR, se zaměstnanci sekretariátu AKČR, se zástupci vysokých škol (dále jen „VŠ“), se studenty, se zaměstnavateli a s ministerstvem. Tyto rozhovory se uskutečnily během dvoudenní návštěvy na místě.

---

¹Metodologie vnějšího hodnocení AKČR byla navržena v rámci projektu harmonizace národního systému zajišťování kvality se standardy ESG. Jednalo se o projekt AKČR a Akreditační komise Slovenské republiky, jehož cílem bylo vytvořit systém vnitřního zajišťování kvality agentur a také systémy vnějšího hodnocení, jež po schválení standardů ESG v Bergenu v roce 2005 (SZ, str. 24) představovaly pro obě komise novinku. Byly vypracovány příslušné metodologie (2006) a připraven návrh statutu (2008). Proces vnějšího hodnocení každé z agentur se pak uskutečnil samostatně. Hodnotící panel Rámec pro hodnocení v roce 2009 přepracoval.

Závěrečná zpráva byla vypracována na základě sebehodnotící zprávy, rozhovorů provedených během návštěvy na místě a na základě zjištění hodnotícího panelu. Závěry a doporučení², které byly výsledkem procesu vnějšího hodnocení, spolu všichni členové hodnotící rady prodiskutovali a usnesli se na nich prostřednictvím hlasování. Hodnotící panel během přípravy konečné podoby zprávy AKČR umožnil vyjádřit se k věcné správnosti předběžné zprávy. Hodnotící panel potvrzuje, že měl v průběhu hodnocení přístup ke všem dokumentům, do kterých chtěl nahlédnout, a ke všem osobám, se kterými chtěl hovořit.

Panel rovněž prohlašuje, že nedílnou součástí celého hodnocení bylo úsilí o transparentnost a o nezávislost, že všichni jeho členové byli do procesu hodnocení intenzivně zapojeni a že panel také dbal o profesionalitu a slušnost. Panel rovněž velmi oceňuje otevřenost a ochotu AKČR a dalších odborníků, se kterými se setkal během návštěvy na místě, odpovídat na dotazy.

1.4. Zjištění

Hodnotící panel velmi pečlivě prostudoval veškeré materiály, které shromáždil v rámci procesu hodnocení, a dospěl k názoru, že Akreditační Komise České republiky řádně plní pravidla pro členství v ENQA a standardy ESG.

1.5. Členové hodnotícího panelu

Panel provádějící vnější hodnocení AKČR měl devět členů, tj. čtyři mezinárodně uznávané odborníky na zajišťování kvality, jednoho zástupce zaměstnavatelů, jednoho zástupce VŠ, jednu odbornici ze sítě ENIC/NARIC, jednoho zástupce studentů a jednu tajemnici. Členy panelu byly tyto osoby:

Marek Hodulík, zástupce studentů, předseda legislativní komise Studentské komory Rady vysokých škol a člen jejího předsednictva, předseda legislativní komise Rady vysokých škol a člen jejího předsednictva, místopředseda Akademického senátu Univerzity Palackého (předseda hodnotícího panelu),

Christina Rozsnyai, mezinárodně uznávaná odbornice v oblasti zajišťování kvality, programová vedoucí pro oblast zahraničních vztahů Maďarské akreditační komise, generální tajemnice CEE Network (místopředsedkyně hodnotícího panelu),

Georges Mink, mezinárodně uznávaný odborník v oblasti zajišťování kvality, ředitel výzkumu ve Francouzském národním centru pro vědecký výzkum, člen vědeckého výboru Francouzského ústavu pro výzkum ve společenských vědách v Praze, člen akademického výboru College of Europe (Bruggy a Natolin), odborník na sociální a politické systémy střeoevropských a východoevropských zemí,

Anja Tippner, mezinárodně uznávaná odbornice v oblasti zajišťování kvality, vedoucí Katedry slavistiky Salcburské univerzity, posuzovatelka v rámci řízení pro jmenování profesorem (Salcburská univerzita, Univerzita v Grazu, Univerzita Karlova v Praze), posuzovatelka v grantových komisích (Humboldtova nadace, Spolková republika Německo; Česká republika), koordinátorka bakalářských a magisterských studijních programů v oborech slavistika a literární komparatistika,

Jan Bednář, mezinárodně uznávaný odborník v oblasti zajišťování kvality, místopředseda Rady vysokých škol České republiky pro vzdělávací činnost a kvalitu vysokých škol, někdejší prorektor Univerzity Karlovy pro studijní záležitosti (do února 2010), působí jako profesor a vědec na Univerzitě Karlově v Praze,

Václav Cejpek, zástupce České konference rektorů, někdejší místopředseda České konference rektorů (do ledna 2010), prorektor pro studijní, pedagogickou a uměleckou činnost Janáčkovy akademie múzických umění v Brně,

---

²Členové hodnotícího panelu se dohodli, že doporučení navrhnou také v těch případech, ve kterých agentura zcela splnila standardy ESG. To znamená, že doporučení byla navržena s cílem poukázat na možnosti zlepšení, které jdou nad rámec standardů ESG.

Jiří Marek, zástupce zaměstnavatelských svazů, výkonný ředitel Unie zaměstnavatelských svazů České republiky,

Štěpánka Skuhrová, odbornice jmenovaná za středisko ENIC/NARIC České republiky, vedoucí Střediska pro ekvivalenci dokladů o vzdělání (ENIC/NARIC),

Lenka Pospíšilová, odbornice v oblasti vysokoškolského vzdělávání, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (tajemnice hodnotícího panelu).

2. Úvod

2.1. Legislativní vývoj

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 prošlo vysoké školství v České republice důležitým vývojem a zaznamenalo významný růst³.

Základ pro nový rozvoj vysokoškolského vzdělávání byl položen zákonem o vysokých školách (zákon č. 172/1990 Sb.). Vliv státu na vysoké školy a jeho dozor nad nimi tento zákon omezil na minimum, potvrdil akademickou svobodu a akademická práva a ustanovil institucionální samosprávu vysokých škol. Upravil také záležitosti týkající se studia a akademických titulů, zavedl titul bakaláře, položil základy pro účast studentů na správě vysokých škol a vrátil na VŠ vědecký výzkum. Zřídil Akreditační komisi jako poradní orgán vlády pro zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání.

Další změny, k nimž došlo v důsledku ekonomické transformace, v důsledku celkové proměny společnosti a v důsledku nových požadavků na harmonizaci vysokoškolského vzdělávání v rámci Evropy, si vyžádaly novou legislativní úpravu, a proto byl v roce 1998 přijat nový zákon o vysokých školách⁴ (dále jen „zákon o VŠ“, jedná se o zákon č. 111/1998 Sb.). Tento zákon upravený několika novelami je i v současnosti platným právním předpisem pro oblast vysokoškolského vzdělávání a zajišťování jeho kvality. Nejdůležitější otázkou, kterou řeší, je transformace státních VŠ na veřejné instituce (tzn. veškerý státní majetek užívaný VŠ byl převeden do vlastnictví veřejných VŠ), čímž pokračuje ve vývoji směrem k větší autonomii veřejných VŠ (již dále podpořily novely usilující o finanční autonomii VŠ). Na základě tohoto zákona o VŠ bylo povoleno zřizování soukromých VŠ, do české legislativy byly začleněny zásady lisabonské Úmluvy o uznávání kvalifikací nebo byl zaveden dodatek k diplomu.

Zákon o VŠ rovněž definuje Akreditační komisi jako nezávislý odborný orgán, který pečuje o zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání, a to zejména dvěma hlavními činnostmi: hodnocením činnosti VŠ (přístup zaměřený na zlepšení) a vydáváním stanovisek k žádostem o akreditaci (splnění minimálních standardů) a k dalším záležitostem. V důsledku změn, které přinesl zákon o vysokých školách (z roku 1998), přibýly AKČR povinnosti, a to zejména co se týče péče o zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání na soukromých VŠ. Novela z roku 2001 AKČR rovněž uložila povinnost provést znovu do konce roku 2003 akreditaci všech magisterských studijních programů (aby co nejvíce nenavazujících magisterských studijních programů bylo rozděleno na bakalářské a navazující magisterské studijní programy). Z toho důvodu připadla AKČR klíčová role v uskutečňování Boloňských závazků, zejména v zavádění tří stupňů vysokoškolského vzdělávání, systému ECTS nebo v uplatňování standardů ESG.

Během posledních let národní faktory i mezinárodní vývoj (např. Bílá kniha terciárního vzdělávání, leden 2009; Dlouhodobý záměr ministerstva na období 2011–2015⁵, národní projekty týkající se metodologie pro zajišťování kvality nebo Národní soustava kvalifikací) vedly k tomu, že se na různých rovinách rozvinuly další diskuse o reformě terciárního vzdělávání včetně opatření pro zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání. Předpokládá se, že po parlamentních volbách v květnu 2010 budou projednány nové zákony pro oblast terciárního vzdělávání. Jedním z důležitých bodů této legislativy je oblast zajišťování kvality včetně zahrnutí vyšších odborných škol do sektoru vysokoškolského vzdělávání.

---

³Zdroj: Higher education in the Czech Republic 2008, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/publikace-k-vysokemu-skolstvi-v-cr-2008>

⁴ Zákon č. 111/1998 Sb. (novelizovaný a v úplném znění) o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

⁵ Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011–2015, dokument je dostupný na webových stránkách ministerstva <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dlouhodoby-zamer-vzdelavaci-a-vedecke-vyzkumne-vyvojove-a>

Zde je na místě připomenout, že v důsledku rozdílného legislativního vývoje vyšší odborné školy (ISCED 5B) zaměřené na profesní kvalifikaci nejsou v České republice součástí systému vysokoškolského vzdělávání. Tyto instituce ani jejich studijní programy nejsou AKČR hodnoceny. O zajišťování kvality vyššího odborného školství pečuje jiná speciálně zaměřená akreditační komise. Hodnotící panel si dovoluje upozornit, že vzhledem k tomu, že podle české legislativy nepatří vyšší odborné školy do sektoru vysokoškolského vzdělávání, neobsahuje tato zpráva hodnocení akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání.

2.2. Přehled o sektoru vysokého školství

Do sektoru vysokoškolského vzdělávání patřilo v roce 2008 v České republice 73 vysokých škol. Na VŠ ve studijních programech všech stupňů (v bakalářském, magisterském a doktorském) studovalo zhruba 374 tisíc studentů, přičemž z toho 85,3 % na veřejných VŠ⁶, 13,5 % na soukromých VŠ a 1,2 % studovalo na státních VŠ⁷. Množství studentů zapsaných na vysokých školách v posledních letech stále narůstalo – ve srovnání s rokem 2007 se celkový počet studentů zvýšil o 6,9 %. V témže roce absolvovalo vysokou školu 71 153 studentů a většina z nich si našla zaměstnání. Obecný trend je takový, že nezaměstnanost absolventů vysokých škol se ve srovnání s absolventy všech ostatních typů škol stále drží na nejnižší úrovni a v roce 2008 dosáhla výše 2,3 %. Ve výuce na vysokých školách působilo 18 200 vysokoškolských vyučujících. Na českých VŠ bylo v roce 2008 akreditováno 2 237 studijních programů, z toho 38 % bylo bakalářských, 12 % nenavazujících magisterských studijních programů, 28 % navazujících magisterských studijních programů a 22 % doktorských studijních programů.

2.3. Systémy zajišťování kvality v České republice

VŠ se liší právním statusem (26 veřejných, 2 státní a 45 soukromých VŠ⁸), specifickým posláním, počtem studentů, vnitřním fungováním nebo systémem financování, ale studijní programy všech vysokých škol podléhají akreditaci, kterou uděluje ministerstvo na základě předchozího odborného stanoviska AKČR. AKČR je jediným orgánem, který je v České republice zmocněn k péči o kvalitu vysokoškolského vzdělávání. Každá VŠ, která chce poskytovat programy vysokoškolského vzdělávání, přijímat uchazeče, konat výuku, zkoušky nebo přiznávat akademické tituly⁹ (uznané ministerstvem), musí získat akreditaci. Akreditace se uděluje na dobu nejdéle deseti let.

AKČR se zaměřuje na zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání v České republice na dvou rovinách. Zaprvé, posuzuje žádosti o akreditaci studijních programů, pak také žádosti o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem; zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty veřejné vysoké školy; udělení státního souhlasu pro právnickou osobu, která chce působit jako soukromá vysoká škola. Žádosti se posuzují podle standardů definovaných AKČR a dle zákona o VŠ a vyhlášky¹⁰, čímž je zajištěno splnění alespoň minimálních požadavků na kvalitu vysokoškolského vzdělávání. Ministerstvo musí respektovat záporné stanovisko AKČR; souhlasné stanovisko AKČR může být změněno pouze na základě důvodů výslovně stanovených zákonem o VŠ (paragraf 79), které se netýkají obsahu programu.

Zadruhé, náplní práce AKČR je provádět hodnocení činnosti VŠ, hodnotit jejich kvalitu a udělovat doporučení ke zlepšení jejich činnosti. Kromě těchto dvou cílů AKČR rovněž posuzuje další záležitosti týkající se vysokého školství, které jí předloží ministr, a vydává k nim stanovisko.

AKČR je aktivním členem ENQA a od roku 2005 se věnuje realizaci opatření plynoucích z členství v ENQA a z dokumentu ESG.

⁶ Výroční zpráva o činnosti vysokých škol za rok 2008, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyrocnizprava->

⁷ Náš vlastní výpočet založený na údajích z publikace *Higher education in the Czech Republic 2008*

⁸ SZ, s. 7

⁹ Zákon o VŠ, paragraf 78, odst. 2

¹⁰ Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 10. února 1999 o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu

3. Zjištění

Soulad AKČR s požadavky dokumentu Standardy a směrnice pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství

3.1. Část 2 dokumentu ESG

ESG 2.1 Využití procedur vnitřního zajišťování kvality

Standard: Procedury vnějšího zajišťování kvality by měly vzít v potaz efektivitu procesů vnitřního zajišťování kvality, které byly popsány v první části Evropských standardů a směrnic.

Směrnice: Standardy pro vnitřní zajišťování kvality obsažené v první části dokumentu ESG představují cenný základ pro proces vnějšího hodnocení kvality. Je důležité, aby byly v rámci procedur vnějšího zajišťování kvality pečlivě zhodnoceny interní zásady a procedury dané instituce s cílem zjistit míru plnění standardů.

Je-li po vysokých školách požadováno, aby byly schopny prokázat účinnost vlastních procesů vnitřního zajišťování kvality, a zajišťují-li tyto procesy řádně kvalitu a plnění standardů, pak vnější procesy hodnocení nemusí být natolik důkladné.

Fakta

V českém systému vysokého školství má důležitou roli pojem autonomie VŠ. V kontextu procesů vnitřního zajišťování kvality používaných jednotlivými VŠ autonomie vysokým školám umožňuje, aby si vytvořily vlastní systém vnitřního zajišťování kvality. Povinností VŠ je pravidelně provádět vnitřní hodnocení a každoročně s jeho výsledky seznamovat veřejnost.

Podle zákona (zákon o VŠ, paragraf 21) doporučuje formu a strukturu výroční zprávy o činnosti VŠ a výroční zprávy o hospodaření VŠ ministerstvo. Výroční zpráva o činnosti VŠ obsahuje sebehodnotící zprávu vytvořenou podle osnovy předem stanovené ministerstvem. Jednou z povinností je popsat proces zajišťování kvality a uplatňovaná kritéria a provést také jejich porovnání s první částí dokumentu ESG¹¹. Za systémy vnitřního zajišťování kvality odpovídají jednotlivé VŠ. Úkolem AKČR je prostřednictvím institucionálního hodnocení prověřit jejich účinnost.

Ačkoliv každá vysoká škola je povinna si vytvořit systém procedur vnitřního zajišťování kvality, jednotný přístup v této oblasti neexistuje. Mezi jednu z priorit nedávno zveřejněného Dlouhodobého záměru ministerstva na období 2011–2015 rovněž patří harmonizace systémů vnitřního hodnocení. Předpokládá se, že toto úsilí bude podpořeno ještě některými dalšími činnostmi v této oblasti. Hodnotící panel však jejich účelnost nemohl prověřit, protože v době, kdy prováděl vnější hodnocení AKČR, nebyly příslušné dokumenty (jako součást národního projektu v oblasti kvality financovaného ze strukturálních fondů) dosud zveřejněny.

Co se týče úrovně AKČR, tato komise se při plnění svého poslání věnuje dvěma hlavními úkoly. Tím prvním je posuzování žádostí o akreditaci studijních programů¹² a tím druhým institucionální hodnocení (zákon o VŠ, paragraf 84; statut¹³, článek 1; SZ¹⁴, str. 12). První

¹¹ Viz dokument Doporučená rámcová osnova: Výroční zpráva o činnosti veřejné vysoké školy za rok 2008, jenž je dostupný na <http://www.msmt.cz/e404>, 12. ledna 2010

¹² Kromě posuzování žádostí o akreditaci studijních programů AKČR vydává stanoviska také k dalším záležitostem, ale ve srovnání se studijními programy je jich menšina. Jedná se o stanovisko k žádostem o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem, o stanovisko ke zřízení, sloučení, splnutí, rozdělení nebo zrušení fakulty veřejné VŠ, k udělení státního souhlasu pro právnickou osobu, která chce působit jako soukromá vysoká škola, k určení typu vysoké školy.

¹³ Statut Akreditační komise schválený vládou ČR usnesením č. 744 ze dne 28. července 2004, příslušný dokument je k dispozici na webových stránkách AKČR na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/legislative-norms-and-associate?lang=2>

úkol spočívá ve stanovení minimálních standardů, které musí studijní programy splňovat, aby jim byla udělena akreditace, cílem druhého je hodnocením činnosti jednotlivých VŠ postupně zlepšovat kvalitu vysokoškolského vzdělávání¹⁵.

Ačkoliv se při posuzování žádosti o akreditaci berou v úvahu také kritéria pro hodnocení a zajišťování kvality studijního programu (statut, článek 9b), **účinnost procesů vnitřního zajišťování kvality** AKČR komplexně hodnotí v rámci institucionálního hodnocení. Předseda účelové pracovní skupiny pro každé hodnocení připraví dotazník, který je poslán hodnocené instituci, a vyžádá si od ní nezbytné dokumenty a sebehodnotící zprávu připravenou podle stanovené osnovy. Dotazníky se vzájemně odlišují podle toho, co je těžištěm daného hodnocení (např. hodnocení instituce, hodnocení určitých problematických oblastí na jednotlivých VŠ v celé zemi, tj. doktorských studijních programů, pedagogických fakult atd.). Jedním z bodů, jež mají tyto dotazníky společné, je žádost, aby příslušná VŠ vyhodnotila svůj vlastní systém vnitřního zajišťování kvality (pomocí stanovených kritérií a SWOT analýzy). Protože každá VŠ používá vlastní systém vnitřního zajišťování kvality, AKČR prostřednictvím institucionálního hodnocení vyhodnocuje účinnost všech těchto systémů, uděluje doporučení a snaží se postupně globální systém vnitřního zajišťování kvality harmonizovat.

Účelem tohoto nástroje, totiž institucionálního hodnocení, je zaměřit se na určité problémy nebo na jednotlivé instituce a prověřit, do jaké míry ta která vysoká škola plní své povinnosti. V tomto případě se jedná o to, nakolik příslušná VŠ uplatňuje systém vnitřního zajišťování kvality a jak je tento systém účinný.

Množství institucionálních hodnocení, která jsou ročně prováděna, je však omezeno časovými možnostmi členů AKČR (podle informací zjištěných při návštěvě na místě a podle webových stránek proběhne přibližně deset hodnocení ročně). Největší část pracovního vytížení AKČR (přibližně 60–70 %) tvoří posuzování žádostí o akreditaci studijních programů. Jedná se o povinnost stanovenou zákonem o VŠ, kterou komise nemůže zanedbávat. Kromě toho lze akreditaci udělit maximálně na dobu deseti let, což kvalitě studijních programů nepochybně prospívá, ale zase se tím snižuje množství času, které může AKČR věnovat institucionálním hodnocením. Podle informací zjištěných během návštěvy na místě by všechny VŠ měly projít hodnocením jednou za pět až šest let. Obvykle se jedná o hodnocení určité činnosti příslušné instituce (ve většině případů je jeho součástí hodnocení systému vnitřního zajišťování kvality); úplné hodnocení celé instituce bylo do roku 2008 provedeno jen na malých VŠ bez fakult. V roce 2008 bylo vykonáno také úplné hodnocení velké vysoké školy s řadou fakult¹⁶.

Institucionální hodnocení ve stávající podobě je důležitým nástrojem, jenž přispívá k postupnému zlepšování vysokého školství a slouží k prověření účinnosti vnitřního zajišťování kvality VŠ. Hodnocení probíhá do značné míry individuálně podle hodnocené VŠ a vytyčuje také následné kroky. Periodický, harmonizovaný a porovnatelný systém procesů zajišťování vnitřní kvality na VŠ však dosud nebyl zaveden. Na tomto stavu se rovněž podílí platná legislativa, která klade důraz na akreditaci (SZ, str. 31).

Přestože je vyvíjena velká snaha, aby se těžiště činnosti AKČR přesunulo z akreditace programů na akreditaci institucí, současná platná legislativa úplnou a neumožňuje důkladnou transformaci provést. Pravidelné provádění strukturovaných hodnocení účinnosti systémů vnitřního zajišťování kvality je tedy do značné míry odkázáno na novelizaci zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, nebo na novou legislativní úpravu.

Analýza

Hodnotící panel vzal v úvahu všechny výše uvedené skutečnosti, mezi nimi zejména povinnost VŠ pravidelně jednou za rok vypracovat zprávu o vlastním systému vnitřního

---

¹⁴ SZ, tj. Sebehodnotící zpráva AKČR, červenec 2009, dokument je k dispozici na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/sebehodnotici-zprava-akreditacni-komise>

¹⁵ Hodnocení činnosti VŠ a hodnocení kvality akreditovaných činností (stanovené zákonem, paragraf 84) v této zprávě rovněž nazýváme institucionální hodnocení.

¹⁶ Jednalo se o Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, zpráva AKČR o hodnocení je k dispozici na http://www.msmt.cz/uploads/soubory/akak/hodnoceni_vs/hodnoceni_ujep_2008.doc

zajišťování kvality a úsilí AKČR provést v rámci institucionálního hodnocení v mezích daných autonomií VŠ harmonizaci systémů vnitřního zajišťování kvality a také kritérií pro akreditaci, a dospěl k závěru, že procesy popsané v první části dokumentu ESG jsou v rámci procedur vnějšího zajišťování kvality dostatečně vyhodnoceny. Hodnotící panel by přesto doporučoval dále pokračovat v úsilí o harmonizaci systému vnitřního zajišťování kvality a o jeho globální zavedení na všech VŠ, má-li být dosaženo „úplného souladu“ se standardem a směrnici ESG 2.1.

Závěr: podstatný soulad

ESG2.2 Vytváření procesů vnějšího zajišťování kvality

Standard: Záměry a cíle procesů zajišťování kvality by měly být stanoveny před vytvořením procesů samotných, a to za účasti všech zodpovědných institucí (včetně vysokých škol), a měly by být zveřejněny s popisem procedur, které budou používány.

Směrnice: Aby byl jasně stanoven účel a zajištěna transparentnost procedur, měly by být metody vnějšího zajišťování kvality navrženy a vypracovány za účasti klíčových subjektů včetně vysokých škol. Procedury, které budou nakonec přijaty, by měly být zveřejněny a měly by výslovně deklarovat záměry a cíle příslušných procesů a obsahovat také popis postupů, které budou používány.

Protože vnější zajišťování kvality klade na příslušné instituce určité požadavky, je nutné provést předběžné hodnocení dopadů, které zajistí, že přijaté procedury budou vyhovovat danému účelu a nebudou zasahovat do běžného chodu vysokých škol více, než je nezbytné.

Fakta

Při plnění dvou hlavních úkolů AKČR, tj. vydávat stanoviska k žádostem o akreditaci studijních programů (a k žádostem o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem) a provádět institucionální hodnocení, se uplatňují dva přesně stanovené procesy.

Pokud jde o úkol zmíněný na prvním místě, stanovisko, jež AKČR vydává **k žádostem o akreditaci studijních programů**, podléhá **kritériím** stanoveným zákonem o VŠ, vyhláškou¹⁷ a zejména standardy Akreditační komise¹⁸ (zákon o VŠ je definuje nejobecněji, ostatní jmenované dokumenty je podrobněji rozvádějí). Všechny tři dokumenty byly ve stadiu návrhu konzultovány s odbornou veřejností. Standardy Akreditační komise (dále jen „standardy AK“) jakožto nejsnáze upravitelný dokument, od něhož se očekávají detailnější informace, byly formulovány na základě důkladných diskusí mezi členy AKČR, na základě zkušeností jednotlivých pracovních skupin této komise i na základě zpětné vazby od zainteresovaných subjektů. Všechny zmíněné dokumenty jsou veřejně přístupné na webových stránkách AKČR. AKČR zpracovala a zveřejnila komentovaný formulář pro posouzení žádosti o akreditaci studijního programu¹⁹, aby usnadnila žadatelům orientaci a také zajistila konzistentnost posuzování.

Skutečností je, že standardy AK nutná kritéria formulují základním způsobem a pracovní skupiny je dále rozvádějí formou oborově specifických požadavků. Specifikace kritérií je stálým procesem, jenž v každé pracovní skupině probíhá odlišně (SZ, str. 43). V době vnějšího hodnocení AKČR se specifikace kritérií na úrovni pracovních skupin různila především v otázce zapojení zainteresovaných subjektů (studentů, zaměstnavatelů, dalších odborníků z daného oboru atd.). Nebylo zjištěno, že by spolupráce se zainteresovanými subjekty měla pevnou formu. Jakým způsobem příslušné diskuse probíhaly, záviselo na

¹⁷ Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 10. února 1999 o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu <http://www.msmt.cz/areas-of-work/42-decree-issued-by-ministry-of-education-youth-and-sports-on-contents-of-application-for-study-programme-accr>

¹⁸ Standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci, rozšíření akreditace a prodloužení doby platnosti akreditace studijních programů a jejich oborů schválené AKČR na zasedání č. 4/2003 a upravené na zasedáních AKČR v letech 2005, 2006 a 2009.

¹⁹ O tomto formuláři se zmiňuje [Zpráva o vnitřním hodnocení Akreditační komise 2009](http://www.msmt.cz/vzdelavani/prirucka-pro-posuzovatele-2?lang=1), jež je v češtině dostupná na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/prirucka-pro-posuzovatele-2?lang=1>, dne 12. ledna 2010

předsedovi pracovní skupiny. Některé pracovní skupiny uspořádaly širší diskuse, jiné se řídily mezinárodně uznávanými standardy, další zase o rozpracování kritérií rokovaly jen v rámci pracovní skupiny. Oborově specifické požadavky jsou také zveřejněny na webových stránkách AKČR²⁰.

Pokud jde o **kritéria** pro posouzení žádostí o **oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem**, situace je zde podobná. Tato kritéria jsou stanovena zákonem o VŠ (na obecné rovině) a podrobnější informace o posuzování žádostí jsou zveřejněny v dokumentu Doporučené standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci oborů habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem²¹.

Co se týče **procedur**, které AKČR používá při **posuzování žádostí o akreditaci**, ty jsou stanoveny zákonem o VŠ (paragrafy 79, 82 a 85) a statutem (článek 12:Jednací řád komise). Hodnotící panel během návštěvy na místě od dotazovaných osob nezjistil, že by tyto procedury nebyly známy, nebyly transparentní nebo by nebyl dostatečně jasný jejich účel. Někteří předsedové pracovních skupin během návštěvy na místě dokonce uvedli, že občas navštíví VŠ, které uskutečňují studijní programy pro příslušné obory, aby se seznámili s danou vysokou školou a prodiskutovali uplatňovaná kritéria.

Druhá hlavní činnost AKČR, **institucionální hodnocení VŠ**, je procesem popsaným ve statutu. Statut je dokument schválený vládou, který vypracovala AKČR a prodiskutovala jej s orgány zastupujícími VŠ. Je zveřejněn na webových stránkách AKČR.

Hodnocení vysokých škol, fakult nebo některých akreditovaných činností VŠ probíhá na základě dotazníku, který AKČR vždy připraví zvláště pro daný případ. Podoba dotazníku závisí na tom, co je předmětem hodnocení. Neexistuje žádný jednotný dotazník, který by byl veřejně známý a kladně přijímaný širokou veřejností (veřejně dostupný je pouze modelový dotazník²²).

Hlavní body, jejichž kontrolou se AKČR zabývá, vyplývají z poslání a cílů definovaných zákonem o VŠ, což znamená, že AKČR hodnotí skutečnosti, jež jsou VŠ povinny plnit ze zákona o VŠ, tj. *jednak jejich vzdělávací, výzkumnou, vědeckou, inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost podle typu a zaměření vysoké školy* (zákon o VŠ, paragraf 1), jednak to, zda je jejich činnost *dostatečně a odpovídajícím způsobem zabezpečena po personální, finanční, materiální, technické a informační stránce* (zákon o VŠ, paragraf 79). Konkrétní podoba dotazníku závisí na tom, jaká instituce je hodnocena. Jednotlivá výše uvedená kritéria mohou být jeho součástí nebo mohou být vynechána. Cílem není udělit příslušné instituci akreditace, nýbrž zhodnotit některé její stránky a doporučit zlepšení.

Jak se postupuje při institucionálním hodnocení, je popsáno ve statutu a tato informace je veřejně dostupná. AKČR připraví dotazník, předá ho hodnocené VŠ a vyžádá si od ní strategické dokumenty, které příslušná vysoká škola vypracovala (dlouhodobý záměr na pět let a jeho aktualizace pro příslušný rok, výroční zprávu z předcházejícího roku, sebehodnotící zprávu instituce). Nedílnou součástí institucionálního hodnocení je návštěva na místě, kterou na dané VŠ vykoná účelová pracovní skupina, a diskuse s vyučujícími a studenty. Členy účelové pracovní skupiny AKČR jsou odborníci, které Akreditační komise jmenuje ze svých řad, z řad odborníků z praxe a studentů. Spolupráce se studenty se ukázala být přínosnou a lze jen doporučit, aby byla rozšířena také na další činnosti AKČR (účast v pracovních skupinách, eventuálně na zasedáních).

Pokud jde o **úřední postup** ve věci žádosti o akreditaci studijních programů, žádosti se posílají ve trojím písemném vyhotovení a v elektronické podobě. Jakmile AKČR obdrží příslušnou žádost, její písemné vyhotovení se archivuje na sekretariátu a k elektronické

---

²⁰ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/specificke-pozadavky-pro-skupiny-oboru>

²¹ Příslušné standardy schválila AKČR v roce 2003. Jsou dostupné na webových stránkách AKČR na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/doporucene-standardy-pro-habilitacni-a-profesorske-rizeni> nebo v angličtině na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/recommended-standards-of-the-accreditation-commission-for?lang=2>, dne 12. ledna 2010

²² Dotazník pro hodnocení neuniverzitní vysoké školy je v češtině dostupný na http://aplikace.msmt.cz/AK/Dotaznik_NVS2005.doc

podobě mají jednotliví členové AKČR zajištěn přístup prostřednictvím protokolu ftp. Všem členům AKČR je tudíž k dispozici databáze žádostí a hodnotících zpráv. V této databázi jsou uloženy také další zprávy, dokumenty nebo hodnocení institucí. Nové webové stránky AKČR přinesou další zjednodušení, protože jejich součástí bude elektronické podávání žádostí o akreditaci. Hodnotící panel však tuto formu podávání žádostí nemohl prověřit, protože webové stránky byly uvedeny do provozu teprve začátkem dubna (<http://www.akreditacnikomise.cz/>) a systém elektronického podávání žádostí má být dokončen po předložení této hodnotící zprávy.

Analýza

Pokud jde o vytváření procesů vnějšího zajišťování kvality (standardy a směrnice ESG 2.2), hodnotící panel potvrzuje, že záměry a cíle těchto procesů jsou stanoveny před vytvořením procesů samotných. U obou hlavních procesů – akreditačních procedur a institucionálního hodnocení – jsou tyto informace veřejně dostupné. Je důležité uvést (na základě zjištění z rozhovorů uskutečněných během návštěvy na místě), že příslušné zainteresované subjekty se na přípravě legislativy i dalších dokumentů, kterými jsou tyto procesy definovány, např. zákona o VŠ, vyhlášky nebo statutu, velmi podstatně podílely.

Hodnotící panel však doporučuje, aby v obecném jednacím řádu platném pro všechny pracovní skupiny nebyl proces vypracování kritérií (v rámci pracovních skupin formulujících oborově specifické požadavky) tolik závislý na předsedech stálých pracovních skupin; doporučuje, aby v pracovních skupinách byli více angažováni zástupci zainteresovaných subjektů (studenti a zaměstnavatelé) a aby o vypracování kritérií byly vedeny diskuse s odbornou veřejností. Návrhy kritérií pro oborově specifické požadavky schvaluje (a nadále by měla schvalovat) AKČR.

Závěr: podstatný soulad

ESG 2.3 Kritéria pro rozhodování

Standard: Všechna oficiální rozhodnutí, která jsou výsledkem aktivit vnějšího zajišťování kvality, by měla být založena na explicitních a zveřejněných kritériích, jež jsou konzistentně aplikována.

Směrnice: Oficiální rozhodnutí přijímaná agenturami zajišťujícími kvalitu mají významný dopad na hodnocené instituce a programy. V zájmu spravedlnosti a hodnověrnosti by proto rozhodnutí měla být založena na zveřejněných kritériích, která jsou konzistentně interpretována. Závěry by měly vycházet z doložitelných údajů. Agentury by také měly mít zavedeny způsoby zmírňování závěrů pro případ, že by jich bylo potřeba.

Fakta

AKČR vydává stanoviska, což znamená, že sděluje oficiální názory, které orgán s rozhodovací pravomocí, tj. ministerstvo, v rámci předpisů stanovených zákonem o VŠ (paragraf 79, odst. 5) musí respektovat. Stanoviska AKČR se týkají pěti následujících oblastí stanovených zákonem o VŠ (paragraf 84, odst. 2):

1. žádostí o akreditaci studijních programů,
2. žádostí o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem,
3. zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty veřejné VŠ,
4. udělení státního souhlasu pro právnickou osobu, která chce působit jako soukromá vysoká škola,
5. určení typu vysoké školy.

Výše uvedené záležitosti jsou posuzovány podle explicitních a zveřejněných kritérií, která lze nalézt na webových stránkách AKČR. Jedná se o tato kritéria:

1. Standardy pro posuzování žádostí o akreditaci studijních programů: obecné informace jsou obsaženy v zákoně č. 111/1998 Sb. (paragraf 79), detailnější požadavky

stanovuje vyhláška č. 42/1999, Standardy AK a oborově specifické požadavky, jež jsou všechny zveřejněny na webových stránkách AKČR²³.

2. Standardy AKČR pro posuzování žádostí o akreditaci oborů habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem jsou definovány zákonem č. 111/1998 Sb. (paragraf 82) a dokumentem Doporučené standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci oborů habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem. Oba dokumenty jsou zveřejněny na webových stránkách AKČR.
3. Podle zákona o VŠ (paragraf 23, odst. 3) musí AKČR vydat stanoviska k záležitostem uvedeným výše v bodu 3, ale tato stanoviska nemají závazný charakter, jsou spíše doporučeními, kterými se instituce podávající žádost mohou, ale nemusí řídit. Jako kritéria slouží standardy AK, vyhláška č. 42/1999 a zákon o VŠ (paragraf 79). Příslušný záměr je pak vyhodnocován v celkovém kontextu dané VŠ a předložených strategických dokumentů. Podle rozhovorů uskutečněných během návštěvy na místě jsou kritéria uplatňována konzistentně.
4. Státní souhlas právnické osobě uděluje ministerstvo na základě několika kritérií stanovených zákonem o VŠ (paragraf 39). Rozhodnutí ministerstva se nemůže rozcházet se stanoviskem AKČR k návrhům studijních programů. Kritéria uplatňovaná při posuzování žádostí o akreditaci studijních programů se shodují s těmi uvedenými v bodě 1.
5. Typ vysoké školy je určen typem uskutečňovaných studijních programů (bakalářský, magisterský a doktorský), jak je stanoveno zákonem o VŠ (paragraf 2). Tentýž legislativní dokument (zákon o VŠ, paragraf 2, odst. 4 a 5) stanovuje, že VŠ může být univerzitní (uskutečňuje všechny tři typy studijních programů) nebo neuniverzitní (uskutečňuje bakalářské studijní programy a může také nabízet magisterské studijní programy, ale není členěna na fakulty). AKČR vydává stanovisko ke studijním programům uskutečňovaným na daných VŠ. Studijní programy se posuzují podle výše uvedených kritérií a neuplatňují se při tom již žádná další hlediska.

Během návštěvy na místě žádná z osob, se kterými byl veden rozhovor, hodnotícímu panelu nesdělila, že kritéria nejsou dostatečně explicitní nebo že se na webových stránkách AKČR obtížně hledají. Téma, které je však pro AKČR velmi aktuální, je **konzistentní uplatňování** kritérií. Jsou stanoveny standardy AK, které definují obecná pravidla pro všechny studijní programy a obory. Na úrovni pracovních skupin jsou pak vypracovány oborově specifické požadavky pro jednotlivé studijní obory. Může tudíž dojít k tomu, že dvě žádosti o akreditaci studijních programů budou v kontextu různých oborů posuzovány poněkud odlišně, ale v rámci vlastního oboru konzistentně. Podobná situace může nastat, pokud jde o to, jak přísní budou různí posuzovatelé (na tento problém poukázali zástupci vysokých škol během návštěvy na místě²⁴).

Proto AKČR ve zprávách o svém vnitřním hodnocení opakovaně zdůrazňovala, že je důležité, aby spolu členové pracovních skupin a členové Akreditační komise komunikovali, aby bylo dosaženo konzistentnosti v uplatňování standardů (SZ, str. 32 a 36). AKČR předsedy všech pracovních skupin přizvala k diskusím o kritériích pro posuzování žádostí. Kromě toho Akreditační komise usiluje o to, aby nesouhlasná stanoviska byla žadatelům konzistentně zdůvodňována, a soustavně požaduje, aby veškeré zápisy ze zasedání pracovních skupin a ze zasedání Akreditační komise byly řádně ukládány a aby se na sekretariátu archivovaly veškeré materiály a písemné podklady (a aby byly rovněž umístovány na ftp). AKČR pro členy všech pracovních skupin také uspořádala odborný seminář (2008), jehož záměrem bylo dosáhnout, aby byli členové různých pracovních skupin schopni interpretovat kritéria AKČR stejným způsobem a vyměnili si mezi sebou zkušenosti týkající se posuzování žádostí o akreditaci (SZ, str. 36). Jak jsme již dříve uvedli (standard a směrnice ESG 2.2), konzistentnosti posuzování rovněž napomáhá komentovaný formulář pro posouzení žádosti

²³ Oborově specifické požadavky standardů AK jsou v češtině dostupné na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/specificke-pozadavky-pro-skupiny-oboru?lang=1>, dne 12. ledna 2010

²⁴ „Je tu jeden problém: na úrovni pracovních skupin se jednotlivé přístupy (z hlediska přísnosti) liší.“

o akreditaci studijního programu, jenž obsahuje srozumitelné vysvětlení kritérií a využívají je jak posuzovatelé, tak žadatelé.

Zajišťování konzistentnosti při uplatňování kritérií je náročným úkolem, který vyžaduje soustavné úsilí. Nelze zaručit, že jí bude dosaženo stoprocentně, ale na základě zjištěných skutečností a na základě rozhovorů uskutečněných během návštěvy na místě (s VŠ a dalšími zainteresovanými subjekty) hodnotící panel považuje procedury a kritéria, které AKČR používá při akreditačním řízení, za efektivní a konzistentní.

Pokud jde o **institucionální hodnocení**, jak jsme již dříve uvedli, jedná se o proces, jenž doplňuje akreditaci studijních programů a jeho cílem je napomáhat postupnému zlepšování vysokých škol. Uplatňovaná kritéria nejsou pevně daná, mají individuálnější charakter a zaměřují se na hodnocení činností VŠ, které jsou stanoveny zákonem o VŠ (paragraf 84: „hodnotí činnost vysokých škol a kvalitu akreditovaných činností a zveřejňuje výsledky hodnocení“). Hodnocení se obvykle soustředí na tyto stránky: na schopnost VŠ kriticky sledovat vlastní vývoj a adekvátně na něj reagovat (včetně SWOT analýzy), na kvalitu akreditovaných činností, na tvůrčí a výzkumnou činnost na VŠ, na studenty a studijní podmínky, na personální a informační zdroje nebo na systém vnitřního zajišťování kvality. Podle těžiště hodnocení mohou být sledovány také některé další záležitosti (jedním z cílů totiž také je prověřit specifické problémy každé instituce, např. při hodnocení soukromých vysokých škol se více pozornosti věnuje finančním otázkám a problematice řízení²⁵).

Výsledkem takových hodnocení je strukturovaná závěrečná zpráva, jejíž poslední část obsahuje doporučení (vycházející z provedeného hodnocení). Tato doporučení mají oficiální charakter. Hodnocené instituce se jimi musí řídit a ve stanovené době je musí splnit, a to formou konkrétních výsledků (podle zákona o VŠ, paragraf 85, jim v opačném případě hrozí postih: omezení akreditace, pozastavení akreditace nebo její odnětí). Jedná se o rozhodnutí opírající se o hodnocení institucí, která ve všech případech využívají strategické dokumenty a sebehodnotící zprávy VŠ (na základě individualizovaných dotazníků); jejich nedílnou součástí je také návštěva hodnocené instituce (o tom více v části zaměřené na standard a směrnice ESG 3.7) a projednání předběžné zprávy se zástupci hodnocené instituce na zasedání AKČR. Informace o institucionálním hodnocení jsou dostupné na webových stránkách AKČR (včetně modelové podoby jednoho z dotazníků²⁶).

Co se týče možnosti zmírňování závěrů, AKČR používá dva způsoby. Zaprvé, komunikaci se zástupci hodnocené instituce, osobní návštěvu účelové pracovní skupiny přímo na půdě hodnocené vysoké školy a také projednání předběžné zprávy na zasedání AKČR se zástupci hodnocené VŠ. Nedojde-li ke shodě názorů nebo je-li zjištěna věcná nepřesnost, závěry, které AKČR navrhuje, mohou být ve finální verzi zprávy upraveny. Příslušná instituce navíc může na zprávu odpovědět písemným stanoviskem, které je potom zveřejněno na stránkách AKČR spolu se zprávou.

Zadruhé, podle zákona o VŠ (paragraf 79, odst. 8)²⁷ a v souladu se Správním řádem České republiky (zákon č. 500/2004 Sb.) existuje opravný prostředek. Blíže se řízení o odvolání budeme věnovat v části zaměřené na standardy a směrnice ESG 3.7.

Analýza

Hodnotící panel potvrzuje, že kritéria i výsledky činností zajišťování kvality (hodnotící zprávy a stanoviska) jsou explicitně zveřejněny na webových stránkách AKČR. Závěry se opírají o podklady, jež jsou archivovány na sekretariátě AKČR. Za konzistentní uplatňování kritérií ručí AKČR, protože každý závěr je schvalován na zasedání Akreditační komise, což znamená, že komise dohlíží na zpřesnění kritérií a také na jejich uplatňování. Navíc v dokumentech

---

²⁵ Systém řízení a finančního hospodaření veřejných VŠ stanovuje zákon o VŠ. Soukromé VŠ si mohou zvolit vlastní systém řízení a nedostávají finanční prostředky ze státního rozpočtu (až na některé menší výjimky).

²⁶ Dotazník pro zpracování vlastní hodnotící zprávy neuniverzitní vysoké školy, dokument je dostupný v češtině na http://aplikace.msmt.cz/AK/Dotaznik_NVS-2005.doc, dne 12. ledna 2010

²⁷ „Zjistí-li ministerstvo, že skutečnosti uvedené v odůvodnění nevydání souhlasného stanoviska Akreditační komise neodpovídají skutečnosti nebo zákonu, může ministerstvo vyzvat Akreditační komisi k novému jednání k vydání stanoviska a odstranění nedostatků v odůvodnění.“

AKČR je zřetelné úsilí o konzistentnost (patří mezi priority uváděné ve výročních zprávách) a zaznamenali jej také členové hodnotícího panelu, kteří se zúčastnili zasedání AKČR.

Nad rámec standardu a směrnic ESG 2.3 by hodnotící panel doporučil lépe využívat možnosti webových stránek, aby byla široké i odborné veřejnosti usnadněna orientace.

Závěr: úplný soulad

ESG 2.4 Procesy způsobilé k plnění svého účelu

Standard: Všechny procesy vnějšího zajišťování kvality by měly být vytvořeny se zřetelem na to, aby bylo zajištěno, že budou s to plnit stanovené úkoly a cíle.

Směrnice: Agentury zajišťující kvalitu v rámci EHEA různým způsobem provádí rozmanité procesy vnějšího zajišťování kvality, jež mají různé cíle. Proto je velmi důležité, aby k plnění svých vlastních jasně definovaných a zveřejněných cílů agentury používaly procedury, které jsou k tomu vhodné. V praxi se však ukázalo, že některé široce používané prvky procesů vnějšího hodnocení napomáhají nejen zajistit efektivnost, spolehlivost a užitečnost těchto hodnocení, ale také poskytují základ evropské dimenzi v oblasti zajišťování kvality.

Mezi těmito prvky stojí za zmínku především následující:

- podmínka, aby odborníci provádějící činnost v oblasti vnějšího zajišťování kvality měli potřebné schopnosti a byli pro tuto činnost kompetentní;
- pečlivý výběr odborníků;
- náležitá instruktáž či školení odborníků;
- využívání zahraničních odborníků;
- zapojení studentů;
- podmínka, aby procedury používané při hodnocení mohly formulovaná zjištění a závěry dostatečně doložit odpovídajícími fakty;
- používání následujícího modelu hodnocení: sebehodnocení / návštěva na místě / předběžná zpráva / zveřejněná zpráva / následná fáze;
- přijetí důležitosti péče o zlepšení či posílení kvality institucí jako základního prvku v oblasti zajišťování kvality.

Fakta

Poslání a cíle AKČR jsou popsány ve veřejně dostupných dokumentech (zákon o VŠ, paragraf 84; statut, článek 1, body 1 a 2). Procesy, jimiž AKČR naplňuje své poslání a cíle, se u dvou hlavních úkolů této komise, akreditací a hodnocení, liší. Proces akreditace je definován v zákoně o VŠ (paragrafy 79–82, 84 a 86), ve vyhlášce a ve standardech AK. Opírá se o zásadu, že subjekt žádající o akreditaci²⁸ musí splnit minimální standardy v oblasti kvality, aby mu byla udělena akreditace. Proces hodnocení činností, které VŠ vykonávají, je popsán v zákoně o VŠ (paragraf 84) a statutu (oba procesy popisuje také SZ na str. 18–20). Zásadu minimálních standardů v oblasti kvality doplňuje důkladným hodnocením institucí a činností, které vykonávají, a motivací ke zlepšení formou udílení doporučení.

Hodnotící panel považuje proces posuzování žádostí o **akreditaci studijních programů** za jasný a transparentní. Příslušná kritéria jsou jasně stanovena zákonem o VŠ, převedena do podoby standardů AK a do podoby doporučených strukturovaných formulářů pro podání žádosti, které jsou dostupné spolu s pokyny na webových stránkách AKČR²⁹. AKČR každou žádost posoudí prostřednictvím vícestupňového systému posuzování v časové lhůtě do 120

²⁸ Podle této zásady se posuzují rozdílné typy žádostí: žádost o akreditaci studijního programu / studijního oboru, žádost o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem a dále pak žádosti o udělení státního souhlasu pro právnickou osobu, která chce působit jako soukromá vysoká škola (zákon o VŠ, paragraf 84, odst. 2).

²⁹ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/nalezitosti-zadosti-o-akreditace-jejich-rozsireni-a-prodlouzeni-platnosti-u-bakalarskych-a-magisterskych-studijni>, dne 23. ledna 2010

dnů (zákon o VŠ, paragraf 79). Zaprvé, podaná žádost bude posouzena jedním či více odborníky, které tímto úkolem pověří předseda pracovní skupiny (posuzovatelem může být člen pracovní skupiny nebo jiný odborník na danou oblast a zůstane anonymní). Zadruhé, písemnou hodnotící zprávu projedná pracovní skupina a doporučí závěry. Nakonec je povinností předsedy pracovní skupiny seznámit se závěry³⁰ Akreditační komisi, která rozhodne o stanovisku³¹. Ta své stanovisko pak vydá a předloží je ministerstvu, jež rozhodne o tom, zda akreditaci udělí, či neudělí (do 30 dnů od obdržení stanoviska AKČR). Je-li stanovisko AKČR nesouhlasné, ministerstvo nemůže akreditaci udělit (zákon o VŠ a SZ, str. 44). Vydá-li AKČR souhlasné stanovisko, ministerstvo nemusí akreditaci udělit, a to z důvodu nedostatečného finančního, technického nebo materiálního zabezpečení (zákon o VŠ, paragraf 79, odst. 5c), nebo zjistí-li se, že údaje předložené VŠ žadající o akreditaci nejsou správné. Legislativa kromě toho stanovuje opravný prostředek (zákon o VŠ, paragraf 79; SZ, str. 44), jenž tvoří nedílnou součást celého procesu (podrobněji viz část věnovaná standardu a směrnicím ESG 3.7).

Pokud jde o výběr **odborníků**, v souladu s předepsaným postupem (zákon o VŠ, paragraf 83) navrhuje členy AKČR ministr (na základě doporučení orgánů zastupujících klíčové instituce) a vláda je jmenuje na dobu šesti let. Drží se při tom zákonného předpisu, že členství v AKČR a jejich pracovních skupinách je neslučitelné s funkcí rektora, prorektora a děkana (podrobněji o otázce mechanismu pro vyloučení střetu zájmů viz část věnovaná standardu a směrnicím ESG 3.6). Členové AKČR jsou pečlivě vybíráni na základě své odborné kompetence. Toto kritérium by mělo zaručit, že pro výkon činností v oblasti vnějšího zajišťování kvality budou vybráni lidé vyznačující se vysokou odbornou autoritou. Pro zástupce zaměstnavatelů, studentů a pro zahraniční odborníky nejsou stanoveny žádné kvóty. AKČR nicméně opakovaně označuje zapojení zaměstnavatelů (odborníků mimo akademickou obec) a zahraničních odborníků za svou prioritu. V současné době má AKČR 21 členů, z nichž jeden je ze soukromého sektoru a tři jsou zahraniční odborníci. V současnosti není členem Akreditační komise žádný student. Finanční odměňování členů AKČR stanovuje směrnice ministerstva a tyto odměny jsou zpravidla pobírány.

Členy stálých pracovních skupin navrhuje předsedové příslušných pracovních skupin³² a schvaluje je Akreditační komise (statut, článek 7c). Návrhy na jmenování se řídí kritériem odborné kompetence v dané oblasti; navržené kandidáti nejsou projednáváni se zástupci vysokých škol ani se zástupci studentů. Funkční období členů pracovní skupiny se obvykle kryje s funkčním obdobím jejího předsedy, ale pokud si to bude nový předseda pracovní skupiny přát, mohou dále pracovat i pod ním. Panel nezjistil, že by setrvávání ve funkci bylo u členů pracovních skupin nějak časově omezené. Zahraniční odborníci, studenti a zástupci zaměstnavatelů jsou zapojeni v některých pracovních skupinách. Finanční odměny pro členy pracovních skupin jsou stanoveny směrnicí ministerstva, ale smlouvy nebývají vždy koncipovány tak, aby členové pracovních skupin mohli být finančně odměňováni (to je dáno různými důvody, např. tím, že přetrvává dřívější zvyklost, že tato činnost nebyla finančně odměňována, nebo tím, že někteří lidé odmítají pobírat plat za práci v oblasti zajišťování kvality atd.).

Pokud jde o proces **institucionálního hodnocení**, druhý pilíř činnosti AKČR, panel jej hodnotí jako zcela vyhovující k plnění stanoveného účelu, tj. hodnotit činnosti, které VŠ vykonávají, a přispívat k jejich postupnému zlepšování. Procedura používaná k tomuto hodnocení je dobře popsána v SZ (str. 18, 44), odpovídá požadavkům zákona o VŠ a statutu, opírá se o individualizovaný dotazník, sebehodnotící zprávu, návštěvu na místě,

---

³⁰ Pokud předseda pracovní skupiny nesouhlasí se stanoviskem a navrženými doporučeními, které přijala pracovní skupina, předloží AKČR spolu se stanoviskem a doporučeními pracovní skupiny své vlastní stanovisko (statut, článek 11, bod 5).

³¹ Je-li doporučeno vydat souhlasné stanovisko, AKČR na svém zasedání sice o něm může rokovat, ale obvykle takový návrh přijímá bez diskuse. Vyskytnou-li se jakékoliv pochybnosti nebo komplikace nebo je-li doporučeno nesouhlasné stanovisko, pak se o takové skutečnosti na zasedání AKČR vždy rokuje. AKČR je však ve všech případech instancí, která na základě informací od předsedy pracovní skupiny vydá závěrečné stanovisko.

³² Existují dva typy pracovních skupin: jedním je stálá pracovní skupina, která se zabývá posuzováním žádostí (působí jako poradní orgán předsedy pracovní skupiny) a druhým účelová pracovní skupina jmenovaná pro hodnocení institucí.

předběžnou zprávu, která je prodiskutována s hodnocenou VŠ, zveřejněnou zprávu a následnou fázi s možností uplatnit postihy, nebudou-li splněna doporučení (zákon o VŠ, paragraf 85).

Hodnotící panel velmi oceňuje snahu o vyváženost účelových pracovních skupin, které navrhuje předseda a jmenuje Akreditační komise na dobu provádění institucionálního hodnocení. Do činnosti většiny účelových pracovních skupin jsou aktivně zapojeni studenti navržení Studentskou komorou Rady vysokých škol (dále jen „Studentská komora“). Zapojení zahraničních odborníků nebo odborníků ze soukromého sektoru není tak běžné.

Analýza

Panel potvrzuje, že proces posuzování žádostí o **akreditaci** je transparentní, řídí se stanovenými kritérii, která jsou zveřejněna a podpořena srozumitelnými strukturovanými formuláři žádostí. Hodnocení provádějí přední odborníci na danou oblast (členové AKČR, její pracovní skupiny a také externí posuzovatelé) a použité procedury opírají zjištění, zda žádost splňuje minimální standardy stanovené AKČR, o odpovídající fakta. Na základě zpětné vazby získané během návštěvy na místě by bylo žádoucí zkrátit délku procesu akreditace a učinit jej flexibilnějším.

Proces **institucionálního hodnocení**, který je založen na přístupu zaměřeném na zlepšení, hodnotící panel považuje za velmi důležitý prvek systému zajišťování kvality. Tento typ hodnocení se zaměřuje na činnosti vykonávané jednotlivými VŠ a posuzovatelům umožňuje vidět je v celkovém kontextu dané vysoké školy. Jak si hodnotící panel ověřil během návštěvy na místě, proces, který AKČR pro daný účel navrhla (ve statutu), zajišťuje, že pro udělování doporučení a vyslovení závěrů o hodnocených institucích jsou k dispozici dostatečné podklady. Kromě běžně posuzovaných skutečností (například kvalita akreditovaných činností, tvůrčí a výzkumná činnost, studenti a podmínky pro studium, personální a informační zabezpečení nebo systémy vnitřního zajišťování kvality) se hodnotící panel zaměřil též na systémy řízení na VŠ, soukromých i veřejných.

Podle **platné zákonné úpravy** musí AKČR posuzovat naprosto všechny žádosti o akreditaci nebo prodloužení platnosti akreditace (a to i přesto, že minimální standardy jsou téměř vždy splněny, SZ str. 33). V důsledku štěpení studijních programů, růstu množství mezioborových studijních programů nebo jednoduše v důsledku opakovaného podávání žádostí neúspěšnými žadateli se podle vyjádření členů AKČR počet žádostí o akreditaci³³ stále zvětšuje. Většina pracovních skupin bývá přetížena (SZ, str. 48). AKČR se na tento problém ve vnitřních hodnotících zprávách zaměřuje jako na prioritu a snaží se připravit přechod na systém institucionálních akreditací. Hodnotící panel vysoce oceňuje úsilí AKČR o propojení akreditací studijních programů s institucionálním hodnocením a považuje je za efektivní a smysluplné. Navíc je velmi žádoucí omezit opakované podávání žádostí³⁴ (např. tím, že za opakované podávání žádostí, které byly nesprávné nebo neúplné, bude zaveden postih, nebo tím, že bude zavedena určitá minimální lhůta, po jejímž uplynutí lze žádost znovu podat, nebo zavedením vyšších poplatků³⁵). Spolu s posílením důrazu na institucionální hodnocení³⁶ by mohlo být ještě přehodnoceno pojetí akreditací studijních programů – vyžadovaných zákonem o VŠ – tak, aby se zdroje využívaly racionálně (např. omezit tuto povinnost na jednorázovou úvodní akreditaci nových programů, nebo naopak úvodní akreditaci zrušit a udělovat akreditaci dodatečně v nepříliš dlouhých odstupech, třeba prostřednictvím oborových skupin). Předpokladem pro to, aby byl tento vývoj hladký, je rovněž soustředit se

---

³³ Za rok se obvykle uskuteční pět zasedání AKČR. Na každém zasedání se probírá 300 až 400 žádostí o akreditaci. Podle Výroční zprávy Akreditační komise za rok 2008 (str. 6) AKČR vydala v tomto roce 1961 stanovisek k žádostem o udělení, rozšíření a prodloužení platnosti akreditace (z toho 1832 bylo kladných a 129 záporných).

³⁴ Členové AKČR během návštěvy na místě uvedli, že někteří žadatelé se dokonce pokusili uspět až jedenáctkrát.

³⁵ Posouzení žádosti je pro všechny instituce bezplatné. Pouze v případě žádosti o udělení státního souhlasu pro právnickou osobu, která chce působit jako soukromá vysoká škola, se platí částka 25 000 Kč. <http://www.msmt.cz/vzdelavani/informace-o-vybirani-spravniho-poplatku-spojeneho-s-prijetím-zadosti-o-udeleni-statniho-souhlasu-pravnicke-osobe->, dne 23. ledna 2010

³⁶ AKČR během návštěvy na místě odhadovala pracovní vytížení takto: 60–70 % její kapacity zabere posuzování žádostí o akreditaci studijních programů (a o oprávnění konat habilitačních řízení a řízení ke jmenování profesorem), 30–40 % institucionální hodnocení.

na dlouhodobé strategické záměry a analyticky a komplexně se zabývat systémy vnitřního zajišťování kvality na VŠ.

V souvislosti s plánovaným přechodem AKČR na institucionální akreditaci jakožto nejdůležitější činnost v systému zajišťování kvality hodnotící panel oceňuje širší iniciativy v oblasti vysokého školství, které mají tomuto přechodu napomoci (např. národní projekty v oblasti zajišťování kvality, zřízení Národní soustavy kvalifikací nebo Dlouhodobý záměr ministerstva na období 2011–2015). Panel rovněž potvrzuje, že oba výše uvedené procesy podstatně zajišťují realizaci úkolů a cílů, ke kterým jsou určeny. Přesto považujeme za vhodné udělit doporučení, aby nastavení tohoto systému bylo upraveno s cílem vyrovnat pracovní zatížení ze strany obou procesů, což pravděpodobně povede ke změně legislativy.

Pokud jde o **odborníky**, členové AKČR jsou pečlivě vybíráni na základě zákonem stanoveného postupu (zákon o VŠ, paragraf 83, odst. 1 a 3) podle kritéria odborné kompetence. Návrhy se opírají o doporučení orgánů zastupujících klíčové instituce. Ačkoli panel doporučuje věnovat více pozornosti otázce rovnováhy sil, které do postupu zasahují ve fázích návrhu, výběru a jmenování členů (standard a směrnice ESG 3.6), klíčové instituce jsou dotazovány na názor a je vyvíjeno úsilí o to, aby byl postup transparentní. Zástupci odborné veřejnosti, se kterými jsme hovořili během návštěvy na místě, hodnotili členy AKČR jako špičkové odborníky na danou oblast, kteří mají k výkonu svých povinností odpovídající schopnosti a vynikající předpoklady.

Rovněž je třeba prosazovat transparentnost postupu při návrhu a výběru členů na úrovni stálých pracovních skupin. Panel doporučuje, aby postup, jehož prostřednictvím jsou navrhováni členové pracovních skupin, byl otevřen připomínkám zástupců vysokých škol (a také zástupců studentů), a doporučuje zavést pravidelnou obnovu/výměnu složení pracovní skupiny. Přestože všechny zainteresované subjekty, se kterými panel hovořil během návštěvy na místě, dosavadní práci AKČR a jejich stálých skupin hodnotí jako nezávislou, profesionální a vysoce odbornou, udělujeme tato doporučení. Pokud jde o fungování stálých pracovních skupin, bylo by dobré usilovat o zavedení jednotného jednacího řádu a odměňování členů pracovních skupin a posuzovatelů. Panel velmi oceňuje, že velká část výše uvedených doporučení stálým pracovním skupinám je na úrovni účelových pracovních skupin realizována³⁷.

Pokud jde o **účast studentů, externích odborníků nebo zahraničních odborníků**, panel oceňuje snahu AKČR o zapojení těchto aktérů do procesu zajišťování kvality. Tato mnohost úhlů pohledu na kvalitu vysokého školství (daná růzností subjektů, růzností zemí) by měla být přítomna jak na úrovni Akreditační komise, tak také na úrovni pracovních skupin. Zde se sluší zmínit, že studenti se aktivně podílejí na práci účelových skupin, s nimiž Studentská komora navázala pravidelnou spolupráci. AKČR jejich zapojení hodnotí velmi pozitivně.

Co se týče **školení** členů AKČR a pracovních skupin, AKČR uspořádala několik seminářů s cílem posílit konzistentnost svých závěrů (posudků žádostí, hodnocení). Pracovníci sekretariátu AKČR se účastní mezinárodních seminářů nebo školení. Členy AKČR také kvalitně zaškolují jejich zkušenější kolegové, protože obměna AKČR je postupná (každé dva roky se vymění jedna třetina komise). Panel však přesto doporučuje více se zaměřit na systematické školení členů AKČR a členů pracovních skupin.

Závěr: podstatný soulad

ESG 2.5 Zprávy

Standard: Zprávy by měly být zveřejňovány a měly by být zpracovány tak, aby byly pro cílovou skupinu srozumitelné a přehledné. Všechna rozhodnutí, uznání a doporučení, které budou do zpráv zahrnuty, by měli čtenáři v textu snadno najít.

---

³⁷ Návrh členů předsedou pracovní skupiny, jmenování Akreditační komisí, informování hodnocené instituce o hodnotícím týmu ještě před zahájením hodnocení, zapojení studentů na základě konzultace se Studentskou komorou, používání jednotného jednacího řádu

Směrnice: Mají-li procesy vnějšího zajišťování kvality přinášet maximální užitek, je důležité, aby zprávy odpovídaly předpokládaným potřebám cílové skupiny. Protože jsou zprávy někdy určeny různým cílovým skupinám, je zapotřebí věnovat odpovídající péči jejich struktuře, obsahu, stylistickému zpracování a důrazům.

Obecně by zprávy měly být členěny na popis, analýzu (včetně příslušných údajů), závěry, uznání a doporučení. Měly by obsahovat dostatečné úvodní vysvětlení, které umožní nezasvěcenému čtenáři pochopit účel a formu hodnocení a také to, jaká kritéria byla použita při přijímání rozhodnutí. Hlavní zjištění, závěry a doporučení by měly být ve zprávě lehce dohledatelné.

Zprávy by měly být zveřejněny takovou formou, aby byly snadno dostupné. Čtenářům a uživatelům zpráv (jak z dané instituce, tak i ostatním) by mělo být umožněno vyjádřit se k jejich užitečnosti.

Fakta

Pokud jde o výsledky obou hodnotících procesů – zprávu o institucionálním hodnocení a stanovisko k žádosti o akreditaci studijních programů (nebo k žádosti o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem) – na základě vlastního studia těchto zpráv a na základě ohlasů od zainteresovaných subjektů, které jsme získali v rámci rozhovorů uskutečněných během návštěvy na místě, můžeme oprávněně konstatovat, že tyto dokumenty jsou pro cílovou skupinu přehledné a čtivé, jsou napsány věcně a srozumitelně a jsou veřejně dostupné.

Podle statutu (článek 2, bod 3) a zákona o VŠ (paragraf 84, odst. 1 a) je AKČR povinna prostřednictvím sekretariátu zveřejňovat výsledky všech svých činností. Tuto povinnost bezesbytku plní. Stanoviska AKČR a ostatní doporučení jsou veřejně dostupná v zápisech ze zasedání AKČR³⁸. Zprávy o hodnocení institucí jsou rovněž zveřejňovány na webových stránkách AKČR³⁹. Po zveřejnění se může kdokoliv z řad zainteresované veřejnosti k dané zprávě vyjádřit. Na zasedání AKČR⁴⁰ jsou kromě toho pravidelně zváni představitelé ministerstva a reprezentace VŠ (statut, článek 12, bod 6), kteří tak mají k dispozici potřebné informace a materiály a mohou na ně reagovat.

Pokud jde o **posudky žádostí o akreditaci**, návrh posudku připraví odborník vybraný předsedou pracovní skupiny. Vypracuje jej podle doporučeného formuláře, díky čemuž je posudek strukturovaný a žádná důležitá témata v něm nejsou opomenuta. Zmíněný formulář je veřejně dostupný spolu s pokyny⁴¹. Předseda pracovní skupiny návrh dále představí na zasedání AKČR, pak je formulováno stanovisko, které je zveřejněno jako součást zápisu (je-li vzdáno nesouhlasné stanovisko, je vždy zdůvodněno) a předáno ministerstvu, aby v dané věci učinilo rozhodnutí. Každému žadateli, jenž požádá o více informací, je k dispozici příslušná dokumentace na sekretariátu AKČR. Ohlas ze strany zainteresovaných subjektů zjištěný během návštěvy na místě byl kladný. Systém podávání zpráv hodnotily jako efektivní, věděly, kde stanoviska AKČR naleznou a jak na ně mají v případě potřeby reagovat.

Zprávy o hodnocení činnosti institucí vypracovávají účelové skupiny a jsou výsledkem speciálně navržené procedury (statut, článek 3; SZ, str. 45). Zpráva je členěna podle důležitosti hodnocených oblastí, začíná vždy úvodem (v něm je uveden cíl hodnocení, členové účelové pracovní skupiny, přehled použitých dokumentů a vykonaných rozhovorů), pak provádí analýzu prioritních oblastí a končí závěry a doporučeními (zvláště zmiňuje doporučení, která mají vliv na akreditaci, nezbytné následné kroky a možné postihy, nebudou-li tyto kroky realizovány ve stanovené lhůtě).

---

³⁸ Zápisy za rok 2009 jsou dostupné na webových stránkách AKČR <http://www.msmt.cz/vzdelavani/2009>

³⁹ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zpravy-z-hodnoceni-a-prijata-doporuceni>, dne 26. ledna 2010

⁴⁰ Tito hosté se mohou účastnit zasedání AKČR, ale nemají právo hlasovat.

⁴¹ Je dostupný na webových stránkách AKČR, dne 26. ledna 2010, http://www.msmt.cz/uploads/soubory/akak/nalezitosti_zadosti/prirucka_pro_posuzovatele.doc

Zpráva je před svým zveřejněním projednána se zástupci hodnocené instituce na zasedání AKČR (a je stále možné ji změnit, pokud došlo k nějakému nepochopení). Pak je dokončena a zveřejněna na webových stránkách AKČR spolu s vyjádřením zástupců příslušné VŠ.

Analýza

S ohledem na výše uvedená fakta hodnotící panel konstatuje, že systém podávání zpráv, který používá AKČR, zohledňuje zásady uvedené ve standardu a směrnicích ESG 2.5.

Zprvu, zprávy o hodnocení činnosti institucí jsou členěny na popisnou a analytickou část a obsahují závěrečné shrnutí a závazná doporučení.

Zadruhé, výsledky posuzování žádostí o akreditaci – stanoviska – jsou zveřejněny v zápise ze zasedání AKČR, jímž je informována širší veřejnost. Obvykle se jedná o stručné vyjádření, zda AKČR doporučuje, aby ministerstvo v daném případě udělilo, nebo neudělilo akreditaci. Nesouhlasná stanoviska jsou vždy zdůvodněna (zákon o VŠ, paragraf 79, odst. 6) a chce-li žadatel získat více informací, jsou mu k dispozici na sekretariátu AKČR. V tomto případě totiž výsledkem není zpráva a nelze jej hodnotit měřítky uplatňovanými na zprávy. Vzhledem k platné legislativě, která požaduje provést akreditaci každého jednotlivého studijního programu a studijního oboru (na jedno zasedání tak připadají stovky akreditací), považuje hodnotící panel takový postup za efektivní. V budoucnu by však bylo žádoucí tento systém více orientovat na institucionální hodnocení / akreditaci, pro něž je podávání zpráv standardním způsobem sdělování výsledků. Protože otázka systémové změny náleží do kapitoly o standardu a směrnicích ESG 2.4 (kde se jí také zabýváme), není v rámci tohoto standardu brána v potaz.

Na základě rozhovorů s různými zainteresovanými subjekty provedených během návštěvy na místě hodnotící panel rovněž potvrzuje, že zprávy jsou pro cílové skupiny srozumitelné a jsou zpravidla kladně hodnoceny, pokud jde o způsob jejich zpracování, obsah, profesionální postoj odborného týmu. Pro další rozvoj hodnocené instituce bývají považovány za přínosné.

Závěr: úplný soulad

ESG 2.6 Následné procedury

Standard: Procesy zajišťování kvality, jejichž součástí jsou doporučená opatření nebo které vyžadují následné akční plány, by měly zahrnovat předem určenou následnou proceduru, která bude konzistentně prováděna.

Směrnice: Zajišťování kvality nespočívá primárně v jednotlivých událostech vnějšího hodnocení, mělo by spočívat v trvalém úsilí o dosahování lepších výsledků. Vnější zajišťování kvality nekončí zveřejněním zprávy. Mělo by zahrnovat strukturovanou následnou proceduru, která zajistí, že s doporučeními bude naloženo odpovídajícím způsobem a že požadované akční plány budou skutečně vytvořeny a realizovány. To může zahrnovat budoucí setkání se zástupci instituce nebo garanty programu. Cílem je zajistit, aby se v oblastech, u nichž byla konstatována potřeba zlepšení, rychle řešily nedostatky a byl podpořen další pokrok.

Fakta

Podle zákona o VŠ (paragraf 84) AKČR „pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranně posuzuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost vysokých škol⁴². Existují dva možné způsoby, jimiž AKČR smí hodnotit/posuzovat kvalitu procesů zajišťování kvality, pak doporučovat opatření a požadovat následný akční plán. Jednak je to hodnocení činnosti VŠ a kvality akreditovaných činností, jednak proces akreditace, v jehož rámci AKČR vydá stanovisko k žádosti o akreditaci⁴³.

První výše uvedený proces, **institucionální hodnocení**, v souladu se statutem (článek 3, bod 3) probíhá v několika krocích s cílem zhodnotit nejdůležitější činnosti, které VŠ vykonává

---

⁴² Hlavní cíl činnosti AKČR definuje zákon o VŠ (paragraf 84, odst. 1).

⁴³ Jedná se o žádost o akreditaci studijních programů, o žádost o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem (zákon o VŠ, paragraf 84, odst. 2).

na základě ustanovení zákona. Proces začíná tím, že AKČR vypracuje pro daný případ dotazník, který je základem pro sebehodnotící zprávu hodnocené instituce, pokračuje návštěvou na místě a předběžnou zprávou, která je na zasedání AKČR prodiskutována se zástupci příslušné VŠ. Zpráva je pak dokončena, schválena AKČR (na základě hlasování) a zveřejněna spolu s vyjádřením hodnocené instituce. Doporučení a závěry jsou předloženy ministerstvu (statut, článek 5, bod f). Mají oficiální charakter a jsou pro VŠ závazné.

Jsou-li v činnostech VŠ zjištěny jakékoliv nedostatky, je ve zprávě navržen následný akční plán (v podobě doporučení a závěru), tj. je poukázáno na problematické skutečnosti, které musí být v konkrétní stanovené lhůtě napraveny (do jednoho roku až dvou let, podle toho, o jak závažný nedostatek se jedná). VŠ je povinna tento problém ve stanovené lhůtě vyřešit a předložit zprávu o tom, jak byly zjištěné nedostatky odstraněny. AKČR si potom tuto zprávu prostuduje. Byly-li nedostatky úspěšně odstraněny, proces hodnocení byl završen. Má-li AKČR určité pochybnosti, požádá o další informace. V případě, že hodnocená instituce nepředloží požadované informace nebo se dodatečné zdůvodnění nezdá být dostačujícím řešením nedostatků, AKČR rozhodne na základě původních podkladů. Součástí stanoviska AKČR bude návrh ministerstvu, jenž bude v závislosti na povaze daného případu obsahovat některý z následujících kroků (zákon o VŠ, paragraf 85, odst. 2):

1. omezení akreditace spočívající v zákazu přijímat ke studiu daného studijního programu další uchazeče, nebo
2. pozastavení akreditace spočívající v zákazu konat státní zkoušky a přiznávat akademické tituly, nebo
3. odnětí akreditace⁴⁴.

Výše zmíněná procedura se vztahuje na nedostatky, které se objeví během realizace studijního programu, habilitačního řízení nebo řízení ke jmenování profesorem. Závěrem je důležité uvést, že pominou-li důvody, kvůli kterým bylo přikročeno k omezení (bod 1) nebo pozastavení akreditace (bod 2), Akreditační komise navrhne ministerstvu přijatá opatření zrušit.

Druhým procesem, který opravňuje AKČR doporučit opatření a vyžadovat následný akční plán, je **posuzování žádostí** o akreditaci. Tato doporučení se vztahují na vydávání stanoviska k nové akreditaci, prodloužení nebo rozšíření akreditace studijního programu. Podle kvality žádosti může AKČR vydat různá stanoviska⁴⁵:

1. souhlasné (bez výhrad) – doporučí ministerstvu udělit akreditaci na dobu nejvýše deseti let (podle zákona o VŠ, paragraf 80 a 82);
2. souhlasné (podmíněné) – doporučí ministerstvu udělit akreditaci, ale s podmínkou, že ve stanovené časové lhůtě (jeden až dva roky) bude znovu předložena zpráva týkající se daného problematického bodu, která dokáže, že menší nedostatky, na které AKČR upozornila ve svém stanovisku, byly odstraněny (jedná se o podobnou situaci, jež byla výše popsána v souvislosti s institucionálním hodnocením);
3. souhlasné (s omezeními) omezující nebo pozastavující akreditaci (zákon o VŠ, paragraf 85, odst. 2);
4. nesouhlasné stanovisko.

Analýza

Hodnotící panel shledal, že AKČR je v plném souladu se standardem a směrnici ESG 2.6, protože oficiální doporučení nebo rozhodnutí AKČR, která požadují následná opatření,

---

⁴⁴ V případě pozastavení nebo odnětí akreditace studijního programu musí vysoká škola studentům zajistit možnost pokračovat ve studiu stejného nebo obdobného studijního programu na téže nebo jiné vysoké škole. Ministerstvo stanoví pro splnění této povinnosti přiměřenou lhůtu (zákon o VŠ, paragraf 86).

⁴⁵ Informace se zakládá na studiu stanovisek AKČR uvedených v zápisech ze zasedání, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/2009>, dne 26. ledna 2010

doplňují odpovídající následné činnosti, které jsou konzistentně uplatňovány (také pomocí vhodné legislativy). Práce AKČR účinně podněcuje VŠ k postupnému zlepšování.

Závěr: úplný soulad

ESG 2.7 Periodické hodnocení

Standard: Vnější zajišťování kvality institucí a/nebo programů by mělo probíhat na cyklické bázi. Délka cyklu a používané procedury hodnocení by měly být jasně určeny a předem zveřejněny.

Směrnice: Zajišťování kvality není statický, nýbrž dynamický proces. Mělo by být realizováno dlouhodobě, nikoliv „jednou za život“. Nekončí vypracováním prvního hodnocení nebo završením formální následné procedury. Musí být periodicky opakováno. Následná vnější hodnocení by měla vzít v potaz pokrok učiněný od předchozího hodnocení. Proces používaný ve všech vnějších hodnoceních by měl být jasně definován agenturou pro vnější hodnocení kvality a její požadavky na instituce by neměly být větší, než je nezbytně nutné pro dosažení cílů agentury.

Fakta

Podle zákona o VŠ (paragraf 2) vysoké školy uskutečňují akreditované studijní programy bakalářské, magisterské a doktorské (a mají také výhradní oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem). Bez akreditace VŠ nesmí daný studijní program uskutečňovat, nesmí přijímat uchazeče, konat výuku, zkoušky ani přiznávat akademické tituly (zákon o VŠ, paragraf 78). Podobně platí, že bez akreditace nesmí konat habilitační řízení ani řízení ke jmenování profesorem.

Akreditaci uděluje ministerstvo (na základě stanoviska AKČR) nejvýše na deset let (zákon o VŠ, paragraf 80 a 82). Z omezené lhůty platnosti akreditace plyne, že tento proces probíhá opakovaně.

Ještě před skončením platnosti akreditace musí daná VŠ požádat o prodloužení její platnosti. Postup při podávání žádosti a to, jaké dokumenty jsou vyžadovány, stanovuje zákon o VŠ (paragraf 79) a vyhláška. Doba, na niž je akreditace studijního programu udělena (v souladu se standardy AK), bývá převážně dvojnásobkem délky řádné doby studia. V závislosti na kvalitě předloženého studijního programu a na zajištění zdrojů (SZ, str. 46) proto zpravidla bývá akreditační cyklus bakalářských studijních programů dlouhý šest až osm let, u magisterských studijních programů bývá dlouhý čtyři až šest let, u doktorských programů čtyři až osm let. Příliš často se nestává, že by akreditace byla udělena na maximální možnou dobu povolenou zákonem o VŠ (deset let).

Do druhé oblasti činností, jimž se AKČR věnuje, spadá institucionální hodnocení. Tento proces má jiný cíl než akreditace – je zaměřen na individuální a komplexnější hodnocení činností VŠ (čímž doplňuje zcela pravidelnou akreditaci studijních programů). Jedná se o hodnocení, jež si volí za svůj cíl konkrétní instituci a její specifické problémy. Může být zaměřeno na celou instituci, na jednu fakultu nebo na průřezové hodnocení podobných studijních programů – to záleží na strategickém plánu a konkrétních potřebách AKČR. Rozvržení cyklu institucionálních hodnocení AKČR tudíž umožňuje každou vysokou školu (týká se to veřejných i soukromých VŠ) hodnotit minimálně jednou za pět let. Nejedná se ovšem vždy o komplexní hodnocení instituce. Právě této činnosti by však AKČR chtěla věnovat více času a usiluje o to, aby bylo těžiště její práce v budoucnosti přeneseno do oblasti institucionální akreditace.

Podle informací, které nám AKČR sdělila při návštěvě na místě, je vždy připraven roční přehled plánovaných hodnocení na vysokých školách a odborná veřejnost a akademické instituce s ním bývají seznámeny prostřednictvím webových stránek AKČR. Tato informace bývá také tlumočena zástupcům VŠ (České konferenci rektorů, Radě vysokých škol), kteří se pravidelně účastní jako hosté zasedání AKČR. Kromě toho předsedkyně AKČR dopisem přímo zpraví o této skutečnosti také vysoké školy, které budou hodnoceny. Dopis informující o procesu hodnocení a o složení účelové pracovní skupiny je napsán v dostatečném

předstihu. Příslušná VŠ je jím rovněž požádána, aby připravila potřebné dokumenty (např. vypracovala sebehodnotící zprávu, která bude mít doporučenou strukturu). Vysoké školy tedy přehled plánovaných hodnocení znají s předstihem a také počítají se skutečností, že přibližně jednou za pět let na ně v rámci plánů institucionálních hodnocení vyjde řada.

Při přípravě ročního plánu institucionálních hodnocení AKČR pečlivě vybírá také nově zřízené VŠ s prvními absolventy, VŠ, které se vyznačují nestabilitou nebo určitými závažnými problémy, a ostatní VŠ, přičemž bere v potaz datum konání a výsledek předchozích hodnocení.

Analýza

Hodnotící panel dospěl k závěru, že systém zajišťování kvality opírající se o periodicky opakované akreditace doplněné hodnocením činnosti VŠ je jakožto celek dobře vyvážený. Klíčové subjekty jsou o příslušných procesech informovány, jsou motivovány ke zlepšení a k plnění běžných povinností upravených zákonem.

Závěr: úplný soulad

ESG 2.8 Analýzy zaměřené na celý systém

Standard: Agentury zabývající se zajišťováním kvality by měly čas od času vytvořit souhrnnou zprávu popisující a analyzující obecná zjištění z posudků, hodnocení, stanovisek atd.

Směrnice: Všechny agentury provádějící vnější zajišťování kvality disponují rozsáhlým souborem informací o jednotlivých programech a/nebo institucích, který poskytuje materiál pro strukturované průřezové analýzy celého systému vysokoškolského vzdělávání. Takovéto analýzy mohou přinášet velmi užitečné informace o vývoji a trendech, o osvědčujících se řešeních, nebo naopak o trvale problémových oblastech nebo slabinách. Mohou se proto stát užitečným nástrojem pro utváření politiky a zvyšování kvality. Agentury by měly zvážit, zda nezahrnou mezi své aktivity výzkum a vývoj, aby ze své činnosti získaly maximální užitek.

Fakta

AKČR shromažďuje informace, které získává v rámci širokého spektra činností pro zajišťování kvality, a každý rok připravuje souhrnnou zprávu, kterou zveřejňuje na svých webových stránkách⁴⁶. Podle statutu (článek 4) musí výroční zpráva obsahovat výsledky hodnocení vysokých škol, přehled stanovisek AKČR a další komisi přijaté závěry za daný kalendářní rok. Požadavky na obsah výročních zpráv obsažené ve statutu (zaměřené především na výčet činností a výsledků) byly v důsledku zavedení standardů a směrnic dokumentu ESG rozšířeny o analytickou část.

Proto je od roku 2007 první část výroční zprávy věnována analýze činností AKČR a zaměřuje se především na vývojové trendy a na ponaučení vyvozené z uskutečněných činností a z problémů, které se během daného období vyskytly (nebo již delší dobu přetrvávají). Dále navrhuje možná řešení a popisuje spolupráci s ministerstvem na změnách legislativy. Zprávy rovněž stručně rekapituluje nejčastější nedostatky, které se vyskytly v žádostech nebo sebehodnotících zprávách, o nichž je dobré akademickou obec zpravit, aby se jich mohla vyvarovat. Pak výroční zpráva uvádí informace o provedených hodnoceních a statistiky o vydaných stanoviscích. Ačkoliv AKČR nevykonává vlastní výzkumné činnosti, některá institucionální hodnocení (hodnotící panel studoval činnost za poslední dva roky) se vyznačují poměrně hlubokými analýzami konkrétních témat. Jsou tak zdrojem hodnotných informací a zpětné vazby, jako např. hodnocení oborů habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem na filozofických fakultách a další průřezová hodnocení některých typů akreditovaných činností.

Analýza

---

⁴⁶ Výroční zprávy za jednotlivé roky jsou v češtině dostupné na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyrocní-zpravy>, v angličtině na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/annual-reports-1?lang=2>, dne 27. ledna 2010

Hodnotící panel při posuzování souladu AKČR se standardem a směrnicemi ESG 2.8 vzal v potaz samotné výroční zprávy, činnosti jednotlivých členů AKČR (přednášky, diskuse, články zveřejněné v časopisech; SZ, str. 47) a také rozhovory s externími odborníky uskutečněné během návštěvy na místě. Dotazované osoby hodnotily příslušné činnosti jako velmi profesionální a jejich výsledky jako zdroje hodnotných informací. Na adresu výročních zpráv AKČR neměly žádné kritické připomínky. Zde je na místě uvést, že každá výroční zpráva je předložena také ministerstvu (statut, článek 4, bod 2) a obvykle slouží jako zdroj informací pro utváření politiky v dané oblasti.

AKČR dále hodnotící panel informovala o tom, že zpětnou vazbu od externích odborníků získává prostřednictvím různých kanálů – prostřednictvím komunikace s vysokoškolskou obcí, která probíhá během procesů zajišťování kvality, prostřednictvím návštěv na sekretariátu, prostřednictvím pozvání zástupců hodnocených VŠ na zasedání AKČR a zejména díky přítomnosti pravidelně zvaných hostů (navržených reprezentací vysokých škol: Českou konferencí rektorů a Radou vysokých škol) na všech zasedáních Akreditační komise. Kromě toho se předsedkyně AKČR pravidelně účastní zasedání České konference rektorů a informuje na nich o činnostech AKČR. Pokud se v oblasti zajišťování kvality vyskytne jakýkoliv naléhavý problém, předsednictvo České konference rektorů nebo Rady vysokých škol pozve předsedkyni AKČR na své zasedání. Předsedkyně AKČR je rovněž ve styku s Ministerstvem školství a školskými výbory Sněmovny a Senátu České republiky.

Členové AKČR a jejich pracovních skupin navíc sami také náleží do akademické obce, a proto mohou snadno získat ohlas na práci AKČR od svých kolegů. AKČR rovněž velmi pozitivně hodnotí spolupráci se Studentskou komorou a fungování studentů jako členů účelových pracovních skupin. Hodnotící panel podporuje, aby se AKČR rozšířila a zahrnula do svých řad více zástupců zaměstnavatelů a pěstovala s nimi spolupráci (v řadách členů AKČR i členů pracovních skupin). Doporučit lze také spolupráci na analýzách.

Do budoucna hodnotící panel doporučuje analytický přístup udržet a dále rozšířit (včetně SWOT analýzy), zejména o metodické, přímé dotazování nebo o analýzu vlivu akreditací a hodnocení v rámci akademické obce, jako např. pokud jde o vliv Boloňského procesu⁴⁷. Závěry vyvozené z takového metodického výzkumu by byly velmi přínosné nejen pro utváření politiky v dané oblasti, ale také pro širokou veřejnost. Zvyšování povědomí veřejnosti o úloze AKČR prostřednictvím publikací a dalších materiálů pro širokou veřejnost je uvedeno také jako priorita ve zprávě o vnitřním hodnocení za rok 2009 a v tomto úsilí by se mělo pokračovat (jeho nedílnou součástí by mělo být řízení zdrojů, tím se dále zabýváme v části věnované standardu a směrnicím ESG 3.4)⁴⁸.

Shrneme-li to, AKČR během příležitostných diskusí na svých zasedáních a zvláště v rámci postupu, který zavedla od roku 2006 a jehož výsledkem je závěrečná zpráva, vyvíjí řadu iniciativ s cílem reflektovat důsledky své činnosti. Tento postup, jehož výsledkem jsou již tři výroční zprávy, je v podstatě metodickou analýzou důsledků rozhodnutí a procedur AKČR.

Závěr: úplný soulad

3.2. Část 3 dokumentu ESG

ESG 3.1 Využití procedur vnějšího zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání

Standard: Při vnějším zajišťování kvality u agentur by se měly zohlednit existující procedury pro vnější zajišťování kvality popsané v druhé části Evropských standardů a směrnic a jejich efektivita.

Směrnice: Standardy pro vnější zajišťování kvality obsažené ve druhé části dokumentu ESG představují cenný základ pro proces vnějšího hodnocení kvality. Tyto standardy vycházejí

---

⁴⁷ Zpráva o vnitřním hodnocení Akreditační komise z roku 2007 uvádí, že je třeba „se systematicky věnovat analýze vlivu Boloňského procesu na kvalitu bakalářského a magisterského studia“, str. 9. <http://www.msmt.cz/e404>, dne 27. ledna 2010

⁴⁸ Zpráva o vnitřním hodnocení Akreditační komise za rok 2009, str. 10. <http://www.msmt.cz/areas-of-work/internal-evaluation-of-accreditation-commission>, dne 27. ledna 2010

z nejlepších postupů a zkušeností v oblasti vnějšího zajišťování kvality, které byly v Evropě nashromážděny v rámci vývoje této oblasti od počátku devadesátých let. Proto je důležité, aby tyto standardy byly integrovány do procesů, které agentury pro vnější zajišťování kvality aplikují na vysoké školy.

Standardy pro vnější zajišťování kvality by společně se standardy pro vnější zajišťování kvality agentur měly být základem profesionálního a věrohodného vnějšího zajišťování kvality vysokých škol.

Fakta a analýza

Hodnotící panel potvrzuje, že AKČR plně uplatňuje procesy vnějšího zajišťování kvality popsané v druhé části dokumentu a dbá o jejich využití a účinnost.

Závěr: úplný soulad

ESG 3.2 Oficiální status

Standard: Agentury by měly být oficiálně uznány příslušnými veřejnými orgány v Evropském prostoru vysokého školství jako agentury zodpovídající za vnější zajišťování kvality a měly by mít jasný právní status. Měly by splňovat všechny právní předpisy, které upravují jejich činnost.

Fakta

AKČR se řídí zákonem o VŠ⁴⁹, jenž stanovuje její činnosti, povinnosti a postupy (paragrafy 78 až 86). Zákon o VŠ (paragraf 79, odst. 7) rovněž specifikuje, že podrobnější „obsah písemné žádosti o akreditaci studijního programu“ bude stanoven vyhláškou⁵⁰. Tuto vyhlášku vydá ministerstvo po dohodě s AKČR. Oba výše uvedené právní dokumenty jsou zveřejněny ve Sbírce zákonů České republiky.

Pokud jde o vnitřní fungování AKČR, zákon o VŠ (paragraf 83, odst. 8) dále stanovuje, že „Způsob jednání Akreditační komise a jejích pracovních skupin upraví statut Akreditační komise, který schvaluje vláda“. Platné znění statutu⁵¹ schválila vláda České republiky v roce 2004 a je veřejně dostupné.

Správní řád České republiky (zákon č. 500/2004 Sb.) navíc zavádí opravný prostředek, tj. odvolání proti všem rozhodnutím ministerstva. Znamená to, že zmíněný zákon č. 500/2004 Sb. také zavádí opravný prostředek proti rozhodnutím ministerstva o akreditaci (a toto řízení je plně v souladu s příslušnými postupy AKČR).

Analýza

Z výše představeného právního základu by mělo jasně vyplývat, že AKČR se těší oficiálnímu uznání ze strany příslušných veřejných orgánů v prostoru EHEA. AKČR má kromě toho výhradní oprávnění pečovat o kvalitu vysokoškolského vzdělávání v České republice, plně ji podporuje česká legislativa a veřejné orgány.

Hodnotící panel shledává, že AKČR je v naprostém souladu se standardem a směrnicemi ESG 3.2.

Závěr: úplný soulad

ESG 3.3 Působení

---

⁴⁹ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, v úplném znění (zákon o vysokých školách). Na webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je také dostupná aktualizovaná verze v angličtině, <http://www.msmt.cz/areas-of-work/the-higher-education-act>, dne 27. ledna 2010

⁵⁰ Vyhláška č. 42, vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 10. února 1999 o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu, <http://www.msmt.cz/areas-of-work/42-decree-issued-by-ministry-of-education-youth-and-sports-on-contents-of-application-for-study-programme-accr>, dne 27. ledna 2010

⁵¹ Statut Akreditační komise byl schválen usnesením vlády č. 744 ze dne 28. července 2004 a téhož dne vstoupil v platnost, <http://www.msmt.cz/areas-of-work/statute-of-the-accreditation-commission>, dne 27. ledna 2010

Standard: Agentury by se měly dlouhodobě a pravidelně věnovat vnějšímu zajišťování kvality (na úrovni institucí nebo programu).

Směrnice: To může zahrnovat hodnocení, přezkum, audit, posouzení žádostí, akreditaci nebo další podobné činnosti.

Fakta

Činnosti, kterým se AKČR věnuje, plynou ze zákona o VŠ (paragraf 84) a jsou dobře popsány v SZ (str. 17–22). AKČR je svěřena celková péče o kvalitu vysokoškolského vzdělání, což obnáší:

1. hodnocení vysokých škol nebo jejich akreditovaných činností, posuzování dalších záležitostí týkajících se vysokého školství na žádost ministra
2. vypracování odborných stanovisek
  - k žádostem o akreditaci studijních programů,
  - k žádostem o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem,
  - ke zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty univerzitní vysoké školy,
  - k udělení státního souhlasu pro právnickou osobu, která chce působit jako soukromá vysoká škola,
  - k určení typu vysoké školy.

Analýza

Jak jsme již dříve uvedli, AKČR při vykonávání své činnosti sleduje dva hlavní cíle, a to zajistit minimální standard kvality studijních programů (prostřednictvím akreditace) a podněcovat postupné všestranné zlepšování vysokých škol (prostřednictvím institucionálního hodnocení a hodnocení akreditovaných činností).

Hodnotící panel potvrzuje, že AKČR činnosti, jejichž účelem je vnější zajišťování kvality, vykonává dlouhodobě a pravidelně. Protože akreditace je udělována na dobu nejvýše deseti let (zákon o VŠ, paragraf 80 a 82), proces akreditace se periodicky opakuje. Institucionální hodnocení probíhá podle ročních plánů, které AKČR připravuje s ohledem na to, aby každá instituce (nebo její akreditované činnosti) byly hodnocena nejméně jednou za pět let.

Hodnotící panel shledává, že AKČR je v naprostém souladu se standardem a směrnicemi ESG 3.3.

Závěr: úplný soulad

ESG 3.4 Zdroje

Standard: Agentury by měly mít k dispozici odpovídající přiměřené zdroje jak personální, tak finanční, které jim umožní účinně a efektivně připravit a uskutečnit příslušné procesy vnějšího zajišťování kvality, ale také náležitě prostředky na zlepšování vlastních procesů a procedur a na své zaměstnance.

Fakta

Zdroje potřebné pro činnost AKČR v plné míře poskytuje ministerstvo. Ze zákona je jeho povinností zabezpečit AKČR (materiálně a finančně) do té míry, aby mohla vykonávat své činnosti (zákon o VŠ, paragraf 83, odst. 9 a 11). Jak uvádí memorandum ministryně, „výše rozpočtových prostředků určená na činnost AKČR zaručuje, že AKČR bude moci uskutečňovat své povinnosti stanovené zákonem o vysokých školách v plném rozsahu a že nebude ohrožena nezávislost AKČR jejich snižováním“⁵². Není stanovena minimální ani maximální

---

⁵² Memorandum ministryně školství, mládeže a tělovýchovy o nezávislosti Akreditační komise (článek III, bod 1), leden 2010, dostupné na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/memorandum-of-the-minister-of-education-youth-and-sports-on>

výše rozpočtových prostředků, roční finanční rozpočet je naplánován podle rozsahu předpokládaných činností AKČR na příslušný rok.

Rozpočet AKČR má tři hlavní složky (podle pravidel stanovených v příkazu ministryně)⁵³:

1. organizační výdaje na zasedání AKČR a jejich pracovních skupin⁵⁴, cestovní náhrady,
2. odměny pro předsedkyni, místopředsedy, členy AKČR a členy jejich pracovních skupin (stanovené předsedkyní ve spolupráci s tajemníkem, částka se řídí pravidly pro odměňování státních zaměstnanců a příkazem ministryně školství), dále odměny pro externí posuzovatele,
3. vklady a příspěvky za členství AKČR v mezinárodních organizacích.

Protože veškeré finanční prostředky na činnost AKČR poskytuje ministerstvo, podléhají tyto výdaje předběžné, průběžné a následné finanční kontrole podle předpisů platných pro ministerstvo a pro veřejnou správu.

Další prostředky poskytuje ministerstvo přímo sekretariátu AKČR, protože sekretariát Akreditační komise spadá pod skupinu ministerstva pro výzkum a vysoké školství, tj. kanceláře AKČR se nacházejí v budovách ministerstva a členové sekretariátu dostávají platy podle předpisů ministerstva. Sekretariát však není řízen ministerstvem, nýbrž ho vede a pověřuje úkoly předsedkyně AKČR.

Co se týče personálního zabezpečení, Akreditační komise má 21 členů (podle zákona o VŠ, paragraf 83, odst. 1), její pracovní skupiny zhruba 200 členů. Ke spolupráci na posuzování akreditací a na hodnoceních bývají také přizváni posuzovatelé vybraní jen pro ten účel. Sekretariát AKČR funguje s pěti zaměstnanci.

Analýza

AKČR má každoročně k dispozici finanční prostředky, které jí mají umožnit plnit povinnosti stanovené zákonem o VŠ. Jak je však zřejmé ze SZ (str. 52) a ze zpráv o vnitřním hodnocení AKČR⁵⁵, Akreditační komise se opakovaně potýká s nedostatkem finančních prostředků i lidských zdrojů, a to zejména s ohledem „na zvyšování požadavků na zpracovávání hodnotících materiálů, rostoucí požadavky na jazykovou vybavenost v souvislosti se spoluprací v mezinárodních grémiích (ENQA, CEEN, ECA, aj.) a zvyšování požadavků na internacionalizaci aktivit Akreditační komise“⁵⁶.

Zprávy se přimlouvaly především za navýšení finančních, materiálních a lidských zdrojů sekretariátu. Hodnotící panel rovněž zjistil, že současné financování stačí především na pokrytí běžných administrativních úkonů, ale téměř neumožňuje provádět analýzu zaměřenou na celý systém, a to i přesto, že AKČR i široká veřejnost si uvědomují, že tato analýza je velmi potřebná (např. analýza vlivu, jaký mělo zavedení bakalářského/magisterského systému na kvalitu vysokoškolského vzdělávání).

Financování by mělo být navýšeno do té míry, aby zdroje, které bude mít sekretariát k dispozici, přiměřeně zabezpečily veškeré administrativní a technické činnosti, jež slouží rozhodovacímu procesu AKČR, ale také sekretariátu umožnily ve větší míře fungovat jako orgán, jenž by se mohl bezprostředněji podílet na přípravě diskusí AKČR. Do této funkce by jej kvalifikovaly jeho odborné předpoklady pro práci v širší pojaté oblasti zajišťování kvality, což znamená, že by mohl zajišťovat podklady k různým tematickým diskusím AKČR, např.

---

⁵³ Příkaz ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 19/2009 k materiálnímu a finančnímu zabezpečení Akreditační komise zřízené podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a jejich pracovních skupin, platný ode dne 1. června 2009.

⁵⁴ Během návštěvy na místě bylo poukázáno na to, že zasedání Akreditační komise se nikdy nekonají v Praze ani v prostorách VŠ.

⁵⁵ Zpráva o vnitřním hodnocení Akreditační komise 2009 (str. 11–12), Zpráva o vnitřním hodnocení Akreditační komise 2008 (str. 67), Zpráva o vnitřním hodnocení Akreditační komise 2007 (str. 8) <http://www.msmt.cz/areas-of-work/internal-evaluation-of-accreditation-commission>

⁵⁶ Zpráva o vnitřním hodnocení Akreditační komise 2009 (str. 11).

o otázce vnitřního zajišťování kvality na VŠ, o celoživotním učení, o parametrech pro popis výsledků aj., a pak na základě pokynů a odborného posudku AKČR vypracovat příslušné metodologické materiály a poskytovat VŠ⁵⁷ nezbytnou pomoc. Zkušenosti zaměstnanců by mohly být využity při přípravě školení a seminářů pro Akreditační komisi, členy jejích pracovních skupin a zástupce VŠ. Zvláště se to týká problematiky zajišťování kvality, protože zaměstnanci sekretariátu mají aktuální přehled o trendech a vývoji v této oblasti.

Nezbytným předpokladem pro řádné fungování agentury je také profesionální orientace v právních a finančních záležitostech. Vzhledem k tomu, že Akreditační komise potřebuje více prostředků, je pro ni nesmírně důležité finanční řízení a plánování.

Je důležité zmínit, že množství finančních prostředků, které AKČR poskytuje ministerstvo, se každoročně zvyšuje⁵⁸ a podle sdělení AKČR (získaného během návštěvy na místě) se nikdy nestalo, že by činnost AKČR v oblasti zajišťování kvality nebyla přiměřeně finančně zabezpečena. Roční výše prostředků přidělených ze státního rozpočtu však není vůbec zaručena a jinou formu financování zákon nepovoluje. Je proto žádoucí, aby bylo zajištěno, že AKČR budou ročně ze státního rozpočtu přiděleny finanční prostředky v určité minimální výši (např. formou procentuálního podílu z ročního státního rozpočtu na oblast, SZ, str. 38), a aby byly prověřeny možnosti alternativního financování a povoleny zákonem.

Zde se sluší poznamenat, že podle ohlasů z akademické obce není práce AKČR poznamenána nedostatkem prostředků. Tato skutečnost je vysvětlitelná z historického vývoje. AKČR byla zřízena v roce 1990 a v té době byla práce v Akreditační komisi považována za čest, za službu rozvoji vysokého školství. Z toho důvodu tato práce nebyla poměrně dlouhou dobu nijak finančně odměňována. Jak se postupem času systém zajišťování kvality stával komplexnějším a tato činnost vyžadovala hodně času a úsilí, nebyl tento přístup již dále udržitelný.

Ministerstvo proto vydalo předpisy pro odměňování členů AKČR a jejich pracovních skupin (nejnovější je z června 2009). Mnohé činnosti jsou i přesto vykonávány dobrovolnickou formou a některé odměny AKČR charakterizuje jako „čistě symbolické“ (SZ, str. 49). Proto hodnotící panel zdůrazňuje, že je zapotřebí prosazovat a odpovídajícím způsobem financovat profesionalizaci práce v oblasti zajišťování kvality, přiměřeně tuto práci finančně odměňovat a členům AKČR (nebo pracovních skupin) poskytnout právo na dočasné zkrácení pracovního úvazku na jejich almě mater s ohledem na povinnosti v oblasti zajišťování kvality.

Shrme-li to, hodnotící panel potvrzuje, že AKČR jsou poskytovány veřejné zdroje (materiální, finanční a personální), které jí dovolují plnit zákonem o VŠ stanovené povinnosti. Možnosti realizovat důležité činnosti jdoucí nad rámec zákonných povinností jsou však omezené. Proto velmi doporučujeme zvýšit objem finančních prostředků a především rozšířit formy financování, aby AKČR mohla vyvíjet svou činnost jako agentura pro zajišťování kvality, která rozvíjí strategie zajišťování kvality, má kapacity na to, aby v rámci svých činností (za pomoci profesionálního sekretariátu) uplatňovala vůči VŠ přístup zaměřený na zlepšování jejich kvality, pečuje o svůj dlouhodobý rozvoj a zohledňuje také mezinárodní kontext a podněty a úkoly, které přináší. Je také třeba nalézt alternativní možnosti financování a prosadit je od národní legislativy.

Závěr: podstatný soulad

ESG 3.5 Programové prohlášení

Standard: Agentury by měly mít jasné a explicitní cíle a účel své činnosti formulované ve veřejně dostupném prohlášení.

Směrnice: Toto prohlášení by mělo popsat cíle a účel procesů zajišťování kvality, které agentura provádí, rozdělení kompetencí s ostatními klíčovými subjekty v oblasti

---

⁵⁷ V Evropě je například běžné svěřit jednotlivým zaměstnancům odpovědnost za konkrétní instituce / skupiny studijních programů. V příslušných rozhodovacích procesech pak tito zaměstnanci zajišťují technické zázemí.

⁵⁸ Dokonce i v době krize, v níž je souhrnný rozpočet ministerstva snížený, finanční prostředky přidělené AKČR v absolutních číslech vzrostly o 50 %.

vysokoškolského vzdělávání (především s vysokými školami) a kulturní a historický kontext její činnosti. Z tohoto prohlášení by mělo být zřejmé, že vnější zajišťování kvality je hlavní činností, které se agentura věnuje, a že k dosahování svých cílů a naplňování svého účelu využije systematický přístup. Měly by být k dispozici také dokumenty, které ukážou, jakým způsobem je toto programové prohlášení prakticky realizováno prostřednictvím jasné strategie a plánu řízení.

Fakta

Cíle a účel AKČR a také příslušné procesy jsou uvedeny ve veřejně přístupných dokumentech – v zákonu o VŠ (paragraf 84), ve statutu (článek 1). Kritéria jsou stanovena zákonem o VŠ, vyhláškou a standardy AK. Všechny informace, které bývají součástí programového prohlášení, jsou dostupné ve výše jmenovaných dokumentech (což je popsáno v SZ, str. 49).

Analýza

Hodnotící panel by však chtěl upozornit, že definice cílů a účelu spolu s definicemi příslušných procesů, které jsou uvedeny v různých dokumentech, nejsou plnohodnotnou náhradou programového prohlášení. Cílem programového prohlášení je vysvětlit veřejnosti smysl existence agentury, ale také být nástrojem sebereflexe. Programové prohlášení je prezentací dané organizace, je její vizitkou, buduje její vnější i vnitřní renomé. Z něj se odvozují veškeré další úkoly a cíle, čerpají z něj všechny ostatní dokumenty a postupy. Zákon sice může vyjmenovávat povinnosti dané agentury, ale je dobré, aby tato agentura (v souladu s legislativou) formulovala své programové prohlášení, jež bude písemně vyjadřovat její koncepci, na jejímž základě vybuduje svoji celkovou strategii.

Hodnotící panel potvrzuje, že cíl a úkoly AKČR existují v písemné formě, jsou stanoveny zákonem a zveřejněny, i když nikoliv přímo ve formě obvyklého programového prohlášení.

Závěr: podstatný soulad

ESG 3.6 Nezávislost

Standard: Agentury by měly být nezávislé ve dvojitěm ohledu. Zaprvé, jejich činnost by měla být plně v jejich pravomoci, zadruhé, jejich závěry a doporučení, které předkládají ve svých zprávách, by neměly být ovlivněny třetími stranami, například vysokými školami, ministerstvy nebo jinými zainteresovanými subjekty.

Směrnice: Nezávislost agentury by měla být zřejmá následujícími způsoby:

- Nezávislost ve vykonávání vlastních činností na vysokých školách a na státu je zaručena oficiálními dokumenty (např. správními nařízeními či právními předpisy).
- Agentura stanovuje procedury a metody své činnosti, provádí návrhy a jmenování externích odborníků a formuluje závěry procesů zajišťování kvality samostatně a nezávisle na vládě, na vysokých školách a na státních orgánech.
- Agentura sice v rámci procesu zajišťování kvality komunikuje s důležitými zástupci oblasti vysokého školství, zejména se studenty/posluchači, ale formulace závěrečných výsledků procesu zajišťování kvality zůstává výlučně v její pravomoci.

Fakta

Nezávislost rozhodování AKČR je zaručena zákonem. Členové AKČR jsou při výkonu své funkce nezávislí (zákon o VŠ, paragraf 83). Také jsou stanoveny základní podmínky, jež musí členové AKČR (zákon o VŠ, paragraf 83) a členové jejich pracovních skupin (statut, článek 9) splňovat, aby **byl vyloučen střet zájmů**: funkce člena AKČR je neslučitelná s funkcí rektora, prorektora nebo děkana. Člen vedení hodnocené VŠ rovněž nemůže být členem účelové pracovní komise, která hodnotí činnost této instituce. Kromě toho platí dohoda, že člen AKČR se nemůže podílet na institucionálním hodnocení nebo posuzování žádostí o akreditaci své almy mater.

Pokud jde o **opatření týkající se procedur**, AKČR vydává stanovisko ke každé žádosti o akreditaci. Pokud se daná záležitost nebude řešit soudně, žádný jiný orgán nemůže změnit nesouhlasné stanovisko Akreditační komise (zákon o VŠ, paragraf 79, odst. 5 f)⁵⁹. Vzhledem k tomu, že AKČR je jako ve většině zemí poradním orgánem, to znamená, že vydá-li AKČR nesouhlasné stanovisko, ministerstvo nemůže udělit akreditaci. Jestliže je její stanovisko souhlasné, ministerstvo může rozhodnout o akreditaci záporně na základě skutečností, které se netýkají kvality studijního programu a jsou výslovně vyjmenovány zákonem o VŠ (paragraf 79, odst. 5).

Návrh a jmenování členů AKČR se řídí kritériem jejich odborné kompetence v daném oboru (na jejímž základě jsou navrhováni a jmenováni). Předsedu, místopředsedu a členy Akreditační komise navrhne ministr a jmenuje vláda. Dříve než ministr předloží své návrhy, vyžádá si doporučení od reprezentace vysokých škol, Rady pro výzkum a vývoj a Akademie věd České republiky a návrh s nimi projedná (zákon o VŠ, paragraf 83, odst. 1). Ministr se řídí výlučně kritériem odbornosti⁶⁰. Členové nezastupují žádnou instituci ani organizaci, musí být nezávislí a všeobecně uznávaní jako odborná autorita (zákon o VŠ, paragraf 83, odst. 3). Jak panel zjistil během rozhovorů, práce členů Akreditační komise požívá ze strany veřejnosti důvěru a úctu.

Akreditační komise má 21 členů, z nichž jeden je původem z firemní sféry. Členem Akreditační komise není žádný student. Jmenování členů AKČR je zákonem upraveno tak, aby probíhalo průběžně, což znamená, že každé dva roky je jmenována (nebo znovu jmenována) jedna třetina členů. Jedná se o formu systému brzd a protivah mezi dřívějšími a nově jmenovanými členy komise, a to nejen z hlediska míry jejich zkušeností, ale také z hlediska možných vnějších vlivů na komisi jako celek.

Pracovní skupiny jsou zákonem chápány (zákon o VŠ, paragraf 83, odst. 7) jako poradní orgány⁶¹, které předsedové pracovních skupin podle svých potřeb mohou, ale nemusí zřídit. Zřídí-li je, pak jejich složení musí odpovídat typu studijního programu, jeho formě a cíli studia. Členy pracovních skupin navrhuje předsedové příslušných pracovních skupin a schvaluje Akreditační komise. Kromě výše uvedených požadavků na složení pracovní skupiny hodnotící panel nezjistil žádná detailní kritéria pro výběr odborníků do pracovní skupiny (která by byla veřejně dostupná). Na základě zjištění během návštěvy na místě jsou pouze do některých pracovních skupin zapojeni zaměstnavatelé a studenti.

Sekretariát AKČR je organizačně součástí ministerstva, jeho personál jsou zaměstnanci ministerstva. Na sekretariát se proto vztahují příslušné pracovní právní předpisy a vnitřní předpisy ministerstva, avšak ministerstvu „nepřísluší zasahovat prostřednictvím povinností ukládaných sekretariátu Akreditační komise do odborné činnosti AKČR, a ovlivňovat tak její rozhodovací procesy a funkční mechanismy“⁶². Ředitele sekretariátu AKČR (tajemníka) navrhne předseda AKČR a jmenuje ministr. Bez souhlasu předsedy AKČR nelze tajemníka sekretariátu jmenovat ani odvolat.

Jak bylo řečeno v průběhu návštěvy na místě, reprezentace VŠ a představitelé ministerstva jsou (v souladu se statutem, článek 12, bod 6) pravidelně zváni k účasti na zasedáních AKČR (ale nemají hlasovací právo). Zasedání sice nejsou veřejná, ale přesto může předseda AKČR využít tuto příležitost a pozvat na ně také zástupce žadatelů a jiné hosty. Reakce akademické obce na práci AKČR a způsoby komunikace (komise se snaží zachovat rovnováhu mezi spoluprací s vysokými školami a jinými zainteresovanými subjekty, ale zároveň si udržet nezávislost rozhodování), které jsme získali v průběhu návštěvy na místě, byly většinou zcela pozitivní. Nezaznamenali jsme žádné zřetelné pochybnosti o nezávislosti AKČR na politických činitelích, vysokých školách nebo jiných zainteresovaných subjektech.

⁵⁹ Pokud AKČR v průběhu řízení o odvolání nezmění své nesouhlasné stanovisko, žadatel se může se svým odvoláním obrátit na soud – na této úrovni lze nesouhlasné stanovisko Akreditační komise změnit.

⁶⁰ Článek II, bod 1: Memorandum ministryně školství, mládeže a tělovýchovy o nezávislosti Akreditační komise (článek III, bod 1), leden 2010, dostupné na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/memorandum-of-the-minister-of-education-youth-and-sports-on>

⁶¹ Funkční období členů pracovní skupiny se obvykle shoduje s funkčním obdobím předsedy pracovní skupiny.

⁶² Článek IV, bod 2, memorandum (zmíněné v poznámce 44).

Analýza

Panel potvrzuje, že AKČR má plnou pravomoc nad svými činnostmi a uplatňuje ji tak, aby její závěry a doporučení nebyly ovlivněny třetími stranami (během návštěvy na místě nám zástupci VŠ ani ostatních zainteresovaných subjektů nesdělili v tomto směru žádné podezření). Uplatňují se tyto nástroje: opatření proti střetu zájmů; výhradní právo AKČR vydat nesouhlasné stanovisko, které ministerstvo nemůže změnit; transparentnost činnosti AKČR opírající se o veřejně dostupná kritéria a čitelnost procesů; trojstupňové posuzování studijních programů zamezuje vlivu osobní předpojatosti; posuzovatelé studijních programů zůstávají anonymní; každé rozhodnutí AKČR, které má oficiální charakter, musí být schváleno většinou hlasů členů Akreditační komise; systém navrhování členů (návrhy jsou shromažďovány od reprezentace VŠ a výzkumných institucí) umožňuje najít po odborné stránce vysoce kompetentní kandidáty; ochota plně se věnovat práci v oblasti zajišťování kvality.

Přestože hodnotící panel nezaznamenal, že by se v praktickém fungování AKČR projevoval nedostatek nezávislosti, existují určité oblasti, v nichž je vhodné systém zajišťování kvality pozměnit, aby se předešlo možným negativním dopadům vnějších podmínek na AKČR.

První oblastí je postup navrhování členů AKČR a členů pracovních skupin. Pokud jde o **členy AKČR**, ty navrhuje ministr na základě návrhu reprezentace vysokých škol a dalších klíčových institucí. Ministr je nejmenuje, ale ovlivňuje, kdo bude navržen členem AKČR, protože sestavuje závěrečný seznam kandidátů pro vládu (která je pak jmenuje). Přestože závěrečný seznam kandidátů nejprve projedná s reprezentací vysokých škol a dalších klíčových institucí, než jej předloží vládě, hraje v procesu výběru těchto kandidátů důležitou roli⁶³. Bylo by žádoucí v rámci procesu vybírání a jmenování kandidátů ustavit mezi ministerstvem, reprezentací vysokých škol a dalších klíčových institucí a vládou rovnováhu sil, aby výsledné rozhodnutí vzešlo z konsensu všech tří zúčastněných aktérů. Hodnotící panel přivítal snahu AKČR zapojit do svých řad mezinárodní odborníky a zástupce firemního sektoru. Měla by v ní dále pokračovat a přijmout za své členy i zástupce studentů (v současné době jsou studenti členy pracovních skupin, ale nikoliv Akreditační komise).

Pokud jde o návrh a jmenování členů **pracovních skupin**, současný systém dává značnou pravomoc členům AKČR. Mohou rozhodnout o tom, zda bude zřízena pracovní skupina (která jim slouží jako poradní orgán), a navrhnout její členy, které dále schvaluje Akreditační komise. Vzhledem ke skutečnosti, že většina práce související s posuzováním leží na bedrech členů stálých pracovních skupin, kteří hrají důležitou roli ve stanovování standardů pro oblasti své působnosti, je žádoucí, aby měl proces výběru členů pracovních skupin oficiálnější pravidla a aby byla přizvána reprezentace vysokých škol a dalších klíčových institucí a měla možnost se vyjádřit k návrhům. Panel dále doporučuje, aby zřízení stálých pracovních skupin bylo povinné, aby žádný člen AKČR nemohl oblast své působnosti obstarávat sám. Do každé pracovní skupiny by také měli být zapojeni odborníci působící mimo vysokoškolské prostředí (z praxe) a studenti. Hodnotící panel podotýká, že toto doporučení je zaměřeno na formalizaci výše zmíněných záležitostí a jejich zařazení do zveřejňovaných publikací, aby skutečný způsob fungování byl pro veřejnost transparentní a oficiálně zdokumentovaný.

Procedury a metody, které AKČR používá k realizaci svých cílů (jimiž je podle zákona o VŠ zajišťování kvality vysokého školství prostřednictvím institucionálního hodnocení a posuzování žádostí o akreditaci), jsou blíže popsány především ve statutu a drží se rámce zajišťování kvality stanoveného zákonem o VŠ. Statut vypracovala AKČR a schválila vláda. AKČR takto definované procedury a metody používá zcela samostatně a nezávisle, stejně samostatně a nezávisle určuje výsledky procesů zajišťování kvality.

Hodnotící panel potvrzuje, že nezjistil nic, co by svědčilo o porušování zásady nezávislosti AKČR. Zainteresované subjekty činnost AKČR považují za velmi profesionální a kvalitní. Přesto však panel doporučuje, aby byl sekretariát Akreditační komise vyňat z organizační struktury ministerstva. Zaprvé proto, aby jeho nezávislost, kterou AKČR a ministerstvo

---

⁶³ Ministr sestaví závěrečný seznam kandidátů tak, že si vybere jména ze seznamu kandidátů navržených reprezentací vysokých škol a dalších klíčových institucí, nebo do něj zařadí jiné kandidáty.

deklarují a prokazatelně respektují, získala oficiální formu. Zadruhé proto, aby sekretariát Akreditační komise byl autonomní v oblasti vnitřních předpisů, finančního plánování nebo personálního zabezpečení. Oddělení AKČR od ministerstva po organizační stránce pomůže zjednodušit její vnitřní provoz a podpoří záměr profesionalizovat sekretariát. Kromě těchto opatření by měly být ještě prozkoumány možnosti alternativního financování, aby přidělování zdrojů nebylo výhradně záležitostí ministerstva.

Závěr: podstatný soulad

ESG 3.7 Kritéria a procesy používané agenturami při vnějším zajišťování kvality

Standard: Procesy, kritéria a procedury, jež agentury používají, by měly být stanoveny předem a měly by být veřejně dostupné. Tyto procesy by měly obvykle zahrnovat:

- sebehodnocení (nebo ekvivalentní proceduru), které provede adresát procesu zajišťování kvality;
- vnější hodnocení odbornou skupinou, jejímiž členy v rámci možností budou jeden či více studentů, a podle rozhodnutí agentury návštěvy na místě;
- zveřejnění zprávy obsahující všechna rozhodnutí, doporučení a ostatní oficiální závěry;
- následnou proceduru, která zhodnotí kroky, jež realizoval adresát procesu zajišťování kvality na základě doporučení obsažených ve zprávě.

Směrnice: Agentury mohou ke konkrétním účelům vytvořit a používat i další procesy a procedury.

Agentury by za všech okolností měly pečlivě dodržovat své deklarované zásady. Měly by dbát na to, aby jejich požadavky a procesy byly profesionálně zvládnuty a jejich závěry a rozhodnutí byly konzistentní, přestože jsou dílem různých skupin.

Agentury, které vydávají oficiální rozhodnutí o kvalitě nebo závěry s oficiálními důsledky, by měly mít opravný prostředek. Druh a způsob uplatnění tohoto opravného prostředku by měly být definovány s ohledem na stanovy jednotlivých agentur.

Fakta

Procesy, kritéria a procedury, které AKČR používá, jsou předem definované a jsou veřejně dostupné zájemcům z řad široké i odborné veřejnosti, kteří se s nimi chtějí seznámit. Kritéria pro akreditaci studijních programů jsou zveřejněna na webových stránkách AKČR jako standardy AK⁶⁴ (kritéria pro habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem jsou upřesněna v podobném dokumentu⁶⁵). Standardy jsou v souladu s mezinárodními standardy a opírají se o právní předpis českého právního řádu, vyhlášku ministerstva školství č. 42⁶⁶.

Procesy, kritéria a procedury jsou na základě poznatků z praxe a na základě nových okolností aktualizovány. Akreditační komise každou změnu projednává, pak ji důkladně posoudí a hlasuje o ní. V sebehodnotících zprávách AKČR nebo v jejich výročních zprávách se každým rokem zveřejňují souhrnné informace o těchto změnách/úpravách a také o procesech, které mají podíl na jejich vzniku.

Průběh hodnocení institucí (nebo jejich akreditovaných činností) je ve statutu (články 3 a 9) popsán takto: vždy se skládá ze sebehodnotící zprávy, z návštěvy hodnocené instituce (za

---

⁶⁴ Standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci, rozšíření akreditace a prodloužení doby platnosti akreditace studijních programů a jejich oborů; schválené Akreditační komisí v roce 2003, upravené v letech 2005, 2007 a 2009.

⁶⁵ Doporučené standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci oborů habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem; schválené Akreditační komisí v roce 2003 (více viz v části věnované standardu a směrnícím ESG 2.2).

⁶⁶ Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 10. února 1999 o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu.

účelem ověření poskytnutých informací), z předběžné zprávy, z veřejně dostupné výsledné zprávy s doporučeními a z nezbytných následných kroků.

Sebehodnotící zpráva, kterou vypracuje hodnocená instituce (většinou VŠ nebo fakulta) je povinnou součástí každého hodnocení. Pro následný rozbor představuje jeden z nejdůležitějších zdrojů informací. Je vytvořena na základě otázek, které připravila účelová skupina AKČR (podle zaměření daného hodnocení). Jejími členy jsou členové AKČR, další odborníci na příslušnou oblast (např. členové pracovních skupin nebo další přizvaní odborníci z řad odborné veřejnosti) a jeden student. Zástupce studentů navrhuje Studentská komora a je členem hodnotících skupin od roku 2007⁶⁷. Hodnotící panel se během návštěvy na místě od AKČR dověděl, že spolupráce se Studentskou komorou se velmi osvědčila a bude dále pokračovat (jak uvádí rovněž výroční zpráva za rok 2008⁶⁸). Členem účelové pracovní skupiny nemůže být žádný vedoucí pracovník hodnocené instituce (statut, článek 9, bod 5).

Hodnocení dále pokračuje návštěvou hodnocené instituce. Tento krok umožní účelové pracovní skupině osobně se setkat s přímými aktéry hodnocení (vyučujícími, studenty, zástupci hodnocené instituce a jejích fakult, obslužným personálem – např. ze studijního oddělení nebo knihovny a s představiteli akademického senátu) a ověřit poskytnuté informace. Podle statutu se musí této návštěvě zúčastnit alespoň tři členové účelové pracovní skupiny.

Pak je vypracována předběžná zpráva, která je projednána se zástupci hodnocené instituce na zasedání AKČR. Výslednou zprávu schvaluje Akreditační komise a je zveřejněna na webových stránkách AKČR. Každá zpráva je strukturovaná. V závěrečné části obsahuje pečlivě zdůvodněné závěry a doporučení. Jsou-li zjištěny určité nedostatky, AKČR navrhne následná opatření pro budoucí činnost a konkrétní lhůtu, do níž má být zjednána náprava. Po uplynutí této lhůty předloží hodnocená instituce kontrolní zprávu o plnění požadavků. Pokud nebyly zjištěné nedostatky odstraněny (minimální standardy kvality nebyly splněny), AKČR navrhne ministru omezení, pozastavení nebo odnětí akreditace (o tomto jsme již hovořili v kapitole 2, 2.3 a 2.6⁶⁹).

Proces akreditace vychází z informací poskytnutých ve formuláři vyplněném institucí, jež je žadatelem. Žádost následně externě posoudí příslušná pracovní komise AKČR a projedná se na zasedání AKČR. O výsledku rozhodne Akreditační komise. Nepovinným prvkem tohoto procesu je navštívení instituce, která předložila žádost (SZ, str. 50). Stanovisko AKČR je následně zveřejněno v zápisu ze zasedání a je předloženo ministerstvu, aby mohlo učinit rozhodnutí. Akreditace se uděluje rozhodnutím ministerstva, které se opírá o stanovisko AKČR. Vyskytnou-li se určité pochybnosti o kvalitě předložené žádosti, je možné v době platnosti akreditace požadovat předložení kontrolních zpráv. Akreditace studijního programu se uděluje maximálně na deset let. Po uplynutí stanovené doby je nutné platnost jeho akreditace prodloužit.

Opravný prostředek je popsán zákonem o VŠ (paragraf 79, odst. 8), statutem (článek 1, bod 2 f) a správním řádem České republiky (zákon č. 500/2004 Sb.). Řízení o odvolání probíhá takto:

Každá VŠ se může odvolat proti oficiálnímu rozhodnutí ministerstva o své žádosti. O akreditaci a státním souhlasu pro soukromé školy sice rozhoduje oficiálně ministerstvo, ale opírá se při tom o odborný posudek, který pro toto rozhodnutí vypracuje AKČR. Jestliže AKČR vydá k žádosti o akreditaci studijního programu souhlasné stanovisko, ministerstvo může udělení akreditace zamítnout jen ve výjimečných případech, které nesouvisí s kvalitou studijního programu a jsou vyjmenovány v zákoně o VŠ (paragraf 79, odst. 5c, d, e), např. v případě nedostatečného finančního, materiálního nebo technického zabezpečení daného

⁶⁷ Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2007, http://www.msmt.cz/uploads/soubory/akak/vyrocnizpravy_ak/vyrocnizprava_ak_2007.doc

⁶⁸ „Role studentů je nezastupitelná zejména při diskusi se studenty hodnocené vysoké školy, a to jak z hlediska důvěry a otevřenosti studentských výpovědí, tak z možnosti srovnání mezi hodnocenou institucí a mateřskou vysokou školou studenta.“ (Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2008, str. 10). <http://www.msmt.cz/areas-of-work/annual-report-of-the-accreditation-commission-for-the-year>

⁶⁹ Zákon o VŠ, paragraf 85, odst. 2

programu. Je-li stanovisko AKČR nesouhlasné, ministerstvo je ze zákona povinno ho respektovat a své rozhodnutí mu přizpůsobit (zákon o VŠ, paragraf 79, odst. 5 f).

Na základě správního řádu České republiky se může proti rozhodnutí ministerstva odvolat každá VŠ. Odvolání je v rámci ministerstva předáno ministrovi, který pak jmenuje nezávislou odbornou komisi (více než polovina jejích členů není z řad ministerstva a není v ní žádný zástupce AKČR), aby znovu posoudila žádost o akreditaci⁷⁰. Dospěje-li odborná komise ke stejnému závěru jako AKČR, doporučí ministrovi, aby odvolání shledal nedůvodným. Pokud je závěr odborné komise jiný, než byl vyjádřen ve stanovisku vydaném AKČR, žádost je vrácena zpět AKČR k novému posouzení. AKČR buď na základě argumentů odborné komise své stanovisko změnil (odborná komise pak ministrovi doporučí odvolání shledat důvodným a změnit rozhodnutí ministerstva), nebo své předchozí stanovisko potvrdí (odborná komise a rovněž ministr to pak musí ve svém rozhodnutí respektovat a odvolání shledat nedůvodným⁷¹). Ministr může své oficiálně rozhodnutí změnit jenom tehdy, pokud AKČR své stanovisko přehodnotí a změnil.

Pokud výše popsané řízení o odvolání skončí shledáním odvolání nedůvodným a potvrzením stanoviska AKČR, VŠ, jejíž žádosti se to týkalo, má právo obrátit se na soud. Výsledný rozsudek může rozhodnutí ministerstva potvrdit nebo změnit, soud může danou záležitost také vrátit ministerstvu zpět, aby danou žádost znovu přezkoumalo.

Analýza

Hodnotící panel hodnotí působení AKČR – vykonávané odborné činnosti i způsob jejich organizování – jako vysoce profesionální. Shoduje se tak s názorem, který vyjádřila většina zainteresovaných subjektů i členů AKČR, se kterými jsme hovořili v průběhu návštěvy na místě. Pokud jde o požadavek konzistentnosti, panel potvrzuje, že Akreditační komise dělá vše pro to, aby byla stanovená kritéria uplatňována konzistentně (SZ, str. 9).

Panel rovněž ověřil, že právní předpisy stanovují opravné prostředky, které jsou nedílnou součástí celého procesu. AKČR připadá v řízení o odvolání důležitá role, protože je jediným orgánem, jenž může změnit nesouhlasné stanovisko vydané k žádosti. Pro případy, v nichž nezávislá odborná komise předá Akreditační komisi žádost o přezkoumání stanoviska a AKČR po opětovném posouzení původní žádosti dospěje k nesouhlasnému stanovisku, hodnotící panel doporučuje, aby takové stanovisko bylo přijato kvalifikovanou většinou hlasů, tj. 60 % hlasů všech členů AKČR, aby se prokázalo, že dané stanovisko odpovídá většinovému stanovisku členů AKČR.

Shrneme-li dosud řečené, hodnotící panel shledává, že co se týče procesů, kritérií a procedur, které AKČR používá, včetně opravného prostředku, Akreditační komise je v naprostém souladu se standardem a směrnicemi ESG 3.7. Přestože navrhuje určitá doporučení, pokud jde o efektivnost řízení o odvolání, panel považuje stávající systém za celkově vhodný pro činnost v oblasti zajišťování kvality v České republice a je podle něj v souladu s posláním AKČR.

Závěr: úplný soulad

ESG3.8 Procedury zajišťující odpovědnost agentur za vlastní činnost

Standard: Každá agentura by měla mít procedury, jimiž odpovídá za svoji činnost.

Směrnice: Tyto procedury by měly obsahovat následující prvky:

1. Program zajišťování kvality agentury samotné, zveřejněný na jejích webových stránkách;
2. Dokumenty, v nichž je vyloženo, že:
  - postupy používané agenturou a její výsledky odpovídají poslání agentury a cílům zajišťování kvality;

---

⁷⁰ Nebo jiné stanovisko, které AKČR vydala a na jehož základě pak ministr oficiálně rozhodnul.

⁷¹ Pokud AKČR nevydala souhlasné stanovisko k dané žádosti, ministerstvo (platí to také pro ministra) nemůže rozhodnout kladně a udělit akreditaci (zákon o VŠ, paragraf 79, odst. 5 f).

- agentura má a uplatňuje mechanismy pro vyloučení střetu zájmů při činnosti svých externích odborníků;
- agentura má spolehlivé mechanismy pro zajištění kvality činností a materiálů dodaných externími spolupracovníky, pokud část činností či všechny činnosti v rámci procedury pro zajišťování kvality deleguje na externí spolupracovníky;
- agentura proto, aby usměrňovala a podporovala vlastní rozvoj a zkvalitňovala svoji činnost, uplatňuje procedury vnitřního zajišťování kvality, které zahrnují mechanismus pro zajištění vnitřní zpětné vazby (tj. metody pro získávání zpětné vazby od vlastních zaměstnanců či vedení), mechanismus vnitřní reflexe (tj. metody, jak nakládat s interními či externími doporučeními pro zlepšení) a mechanismus pro zajištění vnější zpětné vazby (tj. metodu získávání zpětné vazby od odborníků a hodnocených institucí pro svůj další rozvoj);

3. Povinné pravidelné vnější hodnocení činnosti agentury nejméně jednou za pět let, jehož výsledkem je zpráva o plnění podmínek členství v ENQA.

Fakta

AKČR je vrcholnou odbornou autoritou, která pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranně posuzuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost vysokých škol⁷². Znamená to, že je orgánem složeným z nezávislých odborníků (navržených ministerstvem na základě doporučení VŠ a dalších klíčových subjektů a jmenovaných vládou), postupujícím podle zákona o VŠ, vyhlášky a statutu, tj. dokumentů schválených parlamentem (zákon o VŠ), ministerstvem (vyhláška) a vládou (statut).

AKČR vyvíjí svoji činnost v rámci komplexního systému, v důsledku čehož „skládá účty“ různým subjektům.

- Řídí se právními předpisy, které upravují její činnosti (uvedenými výše).
- Prostřednictvím výroční zprávy o své činnosti se po účetní stránce zodpovídá ministerstvu jakožto orgánu, jímž je financována, a v její příloze referuje o finančním a materiálním zabezpečení svých aktivit. Veřejně dostupná je pouze výroční zpráva o činnosti AKČR⁷³ (jak vyplývá ze statutu, článek 4).
- Dbá o to, aby její vlastní činnost byla hodnocena vnitřními a vnějšími mechanismy a příslušným subjektům předkládá veřejně dostupné informace (zprávy) o kvalitě svých činností a výstupech za konkrétní období.
- Informuje také širší odbornou veřejnost a jednotlivé zájemce. Dostupnou formou zveřejňuje veškeré výsledky svých činností, aby byla její práce transparentní (zprávy o institucionálním hodnocení, stanoviska, uplatňovaná kritéria, jednací řád, zápisy ze zasedání atd.). Každoročně vypracuje výroční zprávu⁷⁴ a zveřejní ji na webových stránkách AKČR.
- Komunikuje s VŠ a zaměstnavateli, čímž dává prostor zpětné vazbě týkající se používaných kritérií a obecně práce AKČR. Zve také hosty z akademické obce a ministerstva k účasti na zasedáních AKČR. Zve si také zástupce příslušných institucí, aby s nimi projednala jejich žádosti nebo hodnotící zprávy.

Pokud jde o **postup při zajišťování kvality AKČR samotné**, ověřili jsme, že přestože mechanismy pro zajištění kvality činností, procesů a procedur Akreditační komise nejsou shrnuty v jednom dokumentu, AKČR je převážně uplatňuje. Nejdůležitější místo v definování procedur pro zajištění odpovědnosti AKČR za vlastní činnosti vůči externím partnerům patří

⁷² Tuto větu citujeme z dokumentu „Memorandum ministryně školství, mládeže a tělovýchovy o nezávislosti Akreditační komise“, jenž je dostupný na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/memorandum-of-the-minister-of-education-youth-and-sports-on>, březen 2010

⁷³ V češtině a angličtině dostupná na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/annual-reports-1?lang=2>

⁷⁴ Výroční zprávy připravuje podle požadavků statutu (článek 4). Vypracovává je a zveřejňuje již od roku 1999. Poslední tři roky se výroční zprávy více věnují analýzám a vývojovým trendům vysokého školství a účinkům působení AKČR. Jsou dostupné na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/annual-reports-1?lang=2>.

statutu⁷⁵ (veřejně dostupný dokument). Určitý význam v této oblasti má také zákon o VŠ⁷⁶ a pak osvědčené postupy, které AKČR používá, ale jež nejsou oficiálně definované. Postupy v oblasti zajišťování kvality AKČR se tedy porůznu nacházejí ve více dokumentech, což veřejnosti ztěžuje orientaci.

Pokud jde o dokumenty, v nichž jsou vyloženy některé **procedury pro zajištění odpovědnosti** za vlastní činnost, o nichž se zmiňuje standard a směrnice ESG 3.8, je tomu takto:

- Poslání a cíle AKČR jsou stanoveny v zákoně o VŠ. Protože zákon o VŠ (a statut) se zabývá také procesy a výsledky, máme za to, že jsou v souladu s posláním a cíli AKČR. Důležité informace o veškerých aktivitách, procesech a výsledcích AKČR mají být obsaženy ve výroční zprávě.
- Mechanismus pro vyloučení střetu zájmů, který je stanoven v zákoně o VŠ a statutu, vychází ze zásady, že odborníci pracující v Akreditační komisi nebo v jejích pracovních skupinách nemohou zastávat funkce rektora, prorektora a děkana vysoké školy. Dále členem účelové skupiny nemůže být vedoucí pracovník hodnocené instituce. AKČR se také řídí pravidlem, že posuzovatelé nemohou hodnotit své vlastní instituce. Přestože členové AKČR toto pravidlo znají a dodržují, není zaznamenáno v písemném dokumentu.
- AKČR spolupracuje s mnohými odborníky na různé oblasti, a to v průběhu posuzování žádostí o akreditaci (odborný posudek je zadán externímu spolupracovníku) i v rámci institucionálního hodnocení (odborník je navržen členem účelové pracovní skupiny). Za kvalitu práce externích spolupracovníků ručí členové AKČR (uplatňují kritérium odborné kompetence). Jejich práce slouží jako podklad pro diskusi v rámci pracovních skupin, každý závěr pak musí schválit Akreditační komise, aby byl oficiálně platný. Kvalitu a konzistentnost prováděných činností tedy pomáhá udržovat víceúrovňový systém práce.
- **Systém vnitřního a vnějšího hodnocení** AKČR byl navržen ve spolupráci s Akreditační komisí Slovenské republiky a začal se používat od roku 2007. Podle informací uvedených v SZ (str. 24–29) je jeho součástí vnitřní hodnocení AKČR, které se provádí každým rokem (jeho výsledkem jsou písemné zprávy s předepsanou strukturou), a také vnější hodnocení, které proběhne pravidelně jednou za pět let.

Hodnotící panel potvrzuje, že od roku 2007 je pravidelně každý rok vypracována vnitřní hodnotící zpráva, které je veřejně dostupná na webových stránkách AKČR⁷⁷. V souvislosti se zprávou za rok 2007 se mezi členy AKČR uskutečnil podrobný průzkum, který přinesl zajímavé informace a stal se zdrojem pro definování přednostních oblastí pro následující období, ve kterých je zapotřebí dosáhnout zlepšení. Následující zprávy (za roky 2008, 2009) do značné míry reagovaly na priority stanovené ve zprávě za rok 2007, nevyužívaly průzkumy a nedržely se doporučené struktury (definované v SZ, str. 26–28). V této souvislosti by bylo žádoucí vytvořit dokument, jenž by formuloval zásady v oblasti vnitřního a vnějšího hodnocení, obsahoval by formální požadavky na podobu zpráv (včetně následných kroků a akčního plánu), doporučil nástroje, které budou použity při získávání zpětné vazby a vyjasnil by vztah mezi každoročně zveřejňovanou zprávou o vnitřním hodnocení a sebehodnotící zprávou (vypracovanou pravidelně jednou za pět let jako základ pro vnější hodnocení).

---

⁷⁵ Ve statutu je definován jednací řád (článek 9), mechanismy pro vyloučení střetu zájmů u členů pracovních skupin (článek 9), povinnost vypracovat a zveřejnit výroční zprávu (článek 4) nebo povinnost dostupnou formou zveřejnit výsledky činností AKČR (článek 2, bod 3).

⁷⁶ Zákon o VŠ stanovuje mechanismy pro vyloučení střetu zájmů u členů AKČR (paragraf 83, odst. 4) a také postup při návrhu a jmenování členů AKČR (paragraf 83, odst. 1).

⁷⁷ V češtině je dostupná na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vnitri-hodnoceni-akreditacni-komise?lang=1> a v angličtině na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/internal-evaluation-of-accreditation-commission?lang=2>.

Hodnotící panel bere na vědomí, že systém vnitřního hodnocení byl zaveden poměrně nedávno a některé z formálních a administrativních prvků ještě nebyly náležitě realizovány. Panel však potvrzuje, že AKČR je vstřícná ke zpětné vazbě od svých členů, od hodnocených institucí a také od odborné veřejnosti. Interní členové jsou vyzýváni k účasti na diskusi o koncepčních a strategických otázkách (které tvoří nedílnou součást zasedání AKČR), jsou informováni o každém dokumentu, který má Akreditační komise schválit, a mohou se k němu vyjádřit. Oficiální průzkum mezi členy AKČR se dosud uskutečnil jenom jednou (v roce 2007 jako součást vnitřního hodnocení). Panel nemůže potvrdit, zda se takové průzkumy budou pravidelně opakovat.

Zpětná vazba od hodnocených institucí se získává několika způsoby. Instituce mohou sdělit svoji zpětnou vazbu v rámci procesu hodnocení (když jsou její zástupci pozváni na zasedání AKČR k projednání předběžné zprávy) nebo po jeho uzavření, pokud k němu chtějí sdělit své stanovisko prostřednictvím písemného vyjádření k hodnocení (které je potom zveřejněno společně se zprávou z hodnocení). Komunikace s akademickou obcí a zpětná vazba je zajištěna prostřednictvím pravidelné účasti hostů na zasedáních AKČR. Na zasedání AKČR mohou být pozváni také další zástupci a představitelé klíčových subjektů, aby se zúčastnili zvláštní části programu, v níž se projednávají obecnější otázky.

Hodnotící panel potvrzuje, že AKČR dokáže reagovat na doporučení získaná prostřednictvím výše uvedené zpětné vazby, jak je patrné ze zpráv o vnitřním hodnocení (byly uskutečněny konkrétní reakce). Reagovat je ovšem možné pouze v rámci stanoveném platnými právními předpisy. AKČR rovněž předkládá ministerstvu doporučení legislativních změn (prostřednictvím výročních zpráv, na oficiálních nebo neoficiálních setkáních). Chystají-li se určité legislativní změny v oblasti zajišťování kvality, AKČR je přizvána k účasti na jejich přípravě (jak potvrdilo ministerstvo i členové AKČR během návštěvy na místě).

Podle pravidel přijatých AKČR se vnější hodnocení jejích činností musí konat minimálně jednou za pět let. První vnější hodnocení, které agentura podstoupila, je typu A a jeho výsledkem je zpráva týkající se souladu s podmínkami pro členství v ENQA. Pro další rozvoj by bylo užitečné projít hodnocením typu B, které do procesu hodnocení zapojuje také širší veřejnost a externí subjekty.

Analýza

AKČR postupně zavedla většinu procedur zajišťujících odpovědnost agentury za vlastní činnost. Některé prvky nesení vlastní odpovědnosti AKČR tradičně uplatňuje již mnoho let. Patří mezi ně dodržování právního rámce, v jehož mezích AKČR vyvíjí svoji činnost (řídí se právními předpisy přijatými parlamentem, ministerstvem nebo vládou a také vlastními dokumenty), dále informování veřejnosti o vlastních činnostech a výsledcích (výroční zprávy, zprávy o hodnocení institucí) a péče o rozvíjení komunikace s akademickou obcí, s hodnocenými institucemi, s ministerstvem a s dalšími zainteresovanými subjekty a o získávání zpětné vazby. Tyto tradiční aktivity jsou dobře vyřešené a zdokumentované.

Panel by dále doporučoval učinit pevně danou záležitostí některé činnosti AKČR (např. provádět dotazníkové průzkumy mezi VŠ o jejich spokojenosti s prací AKČR, dát pevnou formu zásadám, které se v současné době dodržují na základě nepsané dohody – tj. že posuzovatelé se neúčastní hodnocení vlastních institucí). Některé prvky odpovědnosti za vlastní činnost (formulované standardem a směrnicemi ESG 3.8) byly do systému zajišťování kvality zavedeny teprve nedávno a zatím nemají pevnou formu ani nejsou pevně zakotveny v dokumentech. Týká se to především systému vnitřního a vnějšího hodnocení, jenž není dostatečně popsán v oficiálních metodických dokumentech, čímž by se vzaly v úvahu explicitní a srovnatelné výsledky procesu a jeho odpovídající přínos. Bylo by žádoucí, aby agentura vypracovala jednotný metodický dokument týkající se zajišťování kvality agentury samotné, jenž by zahrnoval také procedury zajišťující odpovědnost AKČR za vlastní činnost a systém vnitřního a vnějšího hodnocení.

Závěr: podstatný soulad

Různá kritéria

- i. Agentura stále pečlivě dodržuje své deklarované zásady a dbá na to, aby její požadavky a procesy byly profesionálně zvládnuty a její závěry a rozhodnutí byly konzistentní, přestože jsou dílem různých skupin.
- ii. Činí-li agentura oficiální rozhodnutí o kvalitě nebo vydává závěry s oficiálními důsledky, měla by mít opravný prostředek. Druh a způsob uplatnění tohoto opravného prostředku by měly být definovány s ohledem na definici postavení příslušné agentury.
- iii. Agentura je ochotna se aktivně podílet na cílech ENQA.

Fakta

I. Trvalé dodržování deklarovaných zásad

Agentura dbá na dodržování svých deklarovaných zásad a snaží se být ve svém rozhodování konzistentní, jak uvádí ve svých stanovách.

Pokud jde o tento bod, Akreditační komise České republiky je s ním v naprostém souladu. Přestože zpráva dokládá, že AKČR nesplňuje bezezbytku úplně každý navržený evropský standard, Akreditační komise České republiky vybudovala systém hodnocení a akreditace, který podle všeho dobře funguje a pro všechny účastníky procesu akreditace je dostatečně transparentní, jak se ukázalo během rozhovorů s externími i interními zainteresovanými subjekty.

II. Opravný prostředek

Opravný prostředek je zaveden a definován zákonem o VŠ, statutem a správním řádem České republiky (zákon č. 500/2004 Sb.). Podrobný popis je proveden u standardu a směrnic ESG 3.7.

Proti oficiálnímu rozhodnutí ve věci akreditace se lze odvolat. Tímto rozhodnutím je rozhodnutí ministerstva (opírající se stanovisko AKČR). Po podání odvolání žádost znovu přezkoumá zvláštní za tím účelem jmenovaná skupina odborníků, kteří nepůsobí v AKČR. Jejich zjištění je posléze předáno zpět AKČR, aby žádost znovu posoudila. Oficiální rozhodnutí lze změnit jen tehdy, pokud AKČR reviduje své stanovisko, nebo na základě soudního rozhodnutí.

Tento postup je v souladu se zásadami AKČR – poradního orgánu složeného z vysoce kvalifikovaných osob, v němž jsou soustředěni přední odborníci a akademičtí pracovníci z příslušných oborů. Jejich výhradní právo vydávat nesouhlasná stanoviska bylo zavedeno jako nástroj, jenž má zabránit možným manipulacím ze strany veřejné správy. Taková procedura se však může stát pro AKČR (kvůli dvojímu posuzování) a také pro žadatele (pokud se proti rozhodnutí odvolají k soudu, řízení se protáhne) dosti vysilující.

Jak vyplynulo z rozhovorů, upřesnění postupu při odvolání a jeho zahrnutí do stanov požadují nejen externí zainteresované subjekty, ale také členové akreditační komise, aby se proces přezkoumání a zamítnutí odvolání stal méně časově náročným a více transparentním.

III. Agentura je ochotna se aktivně podílet na cílech ENQA

Vnější hodnocení prokázalo, že česká akreditační komise je ochotna usilovat o své zlepšení, aby dosáhla souladu se standardy dokumentu, a také se aktivně podílet na mezinárodní úrovni na vytváření standardů a směrnic v oblasti zajišťování kvality. Člen AKČR pan profesor Sojka byl rovněž členem rady ENQA a velmi aktivně spolupracoval v rámci střeoevropské a východoevropské sítě agentur pro zajišťování kvality ve vysokém školství. AKČR se pravidelně účastní zasedání a seminářů ENQA.

Významným příkladem aktivního podílení na cílech ENQA byla spolupráce AKČR s Akreditační komisí Slovenské republiky. Obě agentury úzce spolupracovaly na vytváření vnitřního a

vnějšího systému hodnocení, protože společná historie a blízké jazyky vzájemnou spolupráci usnadňují.

Závěr: podstatný soulad

4. Závěr

4.1. Celkový závěr

Hodnotící panel je s ohledem na písemné nebo ústní podklady, které uvážil, toho názoru, že Akreditační komise České republiky nevykonává své funkce v úplném souladu s *podmínkami členství v ENQA*. Akreditační komise je však podle názoru hodnotícího panelu v **dostatečném souladu** s podmínkami, takže její plné členství v ENQA je oprávněné.

Úplného souladu bylo dosaženo v případě těchto kritérií:

Kritérium ENQA 1: činnosti (ESG 3.1)

Kritérium ENQA 1: činnosti (ESG 3.3)

Kritérium ENQA 2: oficiální status (ESG 3.2)

Kritérium ENQA 6: kritéria a procesy vnějšího zajišťování kvality, které členské agentury používají (ESG 3.7)

Kritéria, v jejichž případě nebylo dosaženo úplného souladu (ale AKČR je s nimi **v podstatném souladu**), jsou tato:

Kritérium ENQA 3: zdroje (ESG 3.4)

Kritérium ENQA 4: programové prohlášení (ESG 3.5)

Kritérium ENQA 5: nezávislost (ESG 3.6)

Kritérium ENQA 7: procedury zajišťující odpovědnost agentur (ESG 3.8)

Kritérium ENQA 8: různá kritéria

Akreditační komisi se doporučuje podniknout odpovídající kroky, které jsou v její kompetenci, aby co nejdříve dosáhla úplného souladu s těmito kritérii.

4.2. Doporučení

Hodnotící panel navrhnul svá doporučení přímo u příslušných standardů (dokumentu ESG). Laskavý čtenář nechť si je dohledá v analytických pasážích naší zprávy u příslušných standardů ESG.

5. Přílohy

5.1. Program návštěvy na místě

PROGRAM NÁVŠTĚVY NA MÍSTĚ		
První den: středa 16. prosince 2009 Místo zasedání: Rezidence Dlouhá 17, Praha		
Čas	Událost	Účastníci rozhovoru
15:00	Informační zasedání	Všichni členové hodnotícího panelu
1	Sekretariát AKČR (návštěva kanceláře sekretariátu AKČR)	PhDr. Jiří Smrčka, Ph.D. Bc. Jana Koziolová Jan Dvořák a další dle potřeby
20:00	Večeře	

Druhý den: čtvrtek 17. prosince 2009 Místo zasedání: Rezidence Dlouhá 17, Praha		
Čas	Událost	Účastníci rozhovoru
7:45 – 8:00	Zasedání hodnotícího panelu	HP
2	Členové AKČR, kteří byli zodpovědní za vnitřní hodnocení AKČR + člen AKČR ze soukromého sektoru	prof. PhDr. Petr Kyloušek, CSc. doc. Mgr. Ing. Karel Chadt, CSc.
3	Člen AKČR ze soukromého sektoru + zástupci profesních komor právníků lékařů architektů inženýrů	doc. Mgr. Ing. Karel Chadt, CSc. JUDr. Johan Justoň (ČAK, předseda) +1 MUDr. Milan Kubek (ČLK, předseda) +1 Ing. Arch. Jan Vrana +1 Ing. Pavel Křeček +1
9:30 – 10:00	Úvahy HP + krátká přestávka	
4	Členové AKČR zastupující různé pracovní skupiny: pro ekonomii pro pedagogiku, psychologii a kinantropologii pro právo a bezpečnostní obory pro lékařské obory	prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc. +1 prof. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc. +1 JUDr. Radim Boháč +1 prof. MUDr. Michal Anděl, CSc. +1
11:00 – 11:30	Úvahy HP + krátká přestávka	
5	Zástupci vysokých škol: UJEP (děkan pedagogické fakulty) VUT UJAK	doc. PhDr. et Mgr. Zdeněk Radvanovský, CSc.+2 prof. Ing. Karel Rais, CSc., MBA +1 doc. PhDr. Luboš Chaloupka, CSc. +1
12:30 – 13:00	Úvahy HP	

13:00 - 14:00	Oběd	
14:00 - 15:30 6	Předsedkyně AKČR Tajemník AK	prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc. PhDr. Jiří Smrčka, Ph.D.
15:30 - 16:00	Úvahy HP + krátká přestávka	
16:00 - 17:00 7	Zástupci ministerstva školství: náměstek pro výzkum a vysoké školství ředitel odboru vysokých škol	prof. Ing. Vlastimil Růžička, CSc. doc. Ing. Václav Vinš, CSc
17:00 - 17:30	Úvahy HP + krátká přestávka	
17:30 - 18:30 8	Akademie věd Česká konference rektorů Rada vysokých škol České republiky (zástupci pro oblast kvality)	prof. RNDr. Jan Zima, DrSc. Prof. MVDr. Vladimír Večerek, CSc., MBA prof. Ing. Vladimír Haasz, CSc. (+ doc. Ing. Eva Münsterová, CSc.)
18:30 - 19:30	Závěrečné hlášení dne	Členové hodnotícího panelu
20:00	Večeře v restauraci	
21:00	Diskuse mezi členy HP	

Třetí den: pátek 18. prosince 2009		
Místo zasedání: Rezidence Dlouhá 17, Praha		
Čas	Událost	Účastníci rozhovoru
7:45	Zasedání hodnotícího panelu	HP
8:00 - 8:50 9	Dřívější členové AK Dřívější člen AK (do roku 2006)	prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc.
8:50 - 9:20	Úvahy HP + krátká přestávka	
9:20 10:10 10	Skupina studentů, Studentská komora Rady vysokých škol Místopředseda Studentské komory Akademický senát, AS UK, AS MFF UK Akademický senát, AS MFF UK Akademický senát, místopředseda AS ČVUT	Radovan Iglar Marek Radeckí Jiří Lipovský Vladimír Hromek
10:10 - 11:00	Shrnutí HP, interní	HP
11:00 - 12:00 11	Závěrečné zasedání s předsedkyní AKČR a jejím tajemníkem	prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc. PhDr. Jiří Smrčka, Ph.D.
12:00 - 13:30	Závěrečné shrnutí HP, interní	HP
13:30	Oběd	HP

Vysvětlení použitých zkratk: HP: hodnotící panel; UJEP: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, VUT: Vysoké učení technické v Brně; UJAK: Univerzita Jana Ámose Komenského, Praha; AS: Akademický senát, UK: Univerzita Karlova v Praze, MFF UK: Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy v Praze; ČVUT: České vysoké učení technické v Praze.

5.2. Poskytnuté dokumenty

Zákon č. 111/1998 Sb., (novelizovaný a v úplném znění) o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), <http://www.msmt.cz/areas-of-work/the-higher-education-act>

Statut Akreditační komise schválený usnesením vlády ČR č. 744 ze dne 28. července 2004, dostupný na webových stránkách AKČR na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/legislative-norms-and-asociate>

Sebehodnotící zpráva AKČR, červenec 2009, dostupná na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/sebehodnotici-zprava-akreditacni-komise>

Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 10. února 1999 o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu, <http://www.msmt.cz/areas-of-work/42-decree-issued-by-ministry-of-education-youth-and-sports-on-contents-of-application-for-study-programme-accreditation-1>

Standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci, rozšíření akreditace a prodloužení doby platnosti akreditace studijních programů a jejich oborů schválené AKČR na zasedání č. 4/2003 a upravené na zasedáních AKČR v letech 2005, 2006 a 2009, <http://www.msmt.cz/areas-of-work/recommended-standards-of-the-accreditation-commission-for>

Oborové specifikace standardů, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/specificke-pozadavky-pro-skupiny-oboru>

Výroční zprávy AKČR, <http://www.msmt.cz/areas-of-work/annual-reports-1>

Zprávy o vnitřním hodnocení Akreditační komise, <http://www.msmt.cz/areas-of-work/internal-evaluation-of-accreditation-commission> a <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vnitri-hodnoceni-akreditacni-komise>

Hodnotící zprávy, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/hodnocenivysokychskol?ired=1>

Memorandum ministryně školství, mládeže a tělovýchovy o nezávislosti Akreditační komise (článek III, bod 1), leden 2010, dostupné na <http://www.msmt.cz/areas-of-work/memorandum-of-the-minister-of-education-youth-and-sports-on>

Příkaz ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 19/2009 k materiálnímu a finančnímu zabezpečení Akreditační komise zřízené podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a jejích pracovních skupin, platný ode dne 1. června 2009.

Další prostudované dokumenty

Zápisy ze zasedání AKČR, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/2009>

Doporučený formulář pro posuzovatele, http://www.msmt.cz/uploads/soubory/akak/nalezitosti_zadosti/prirucka_pro_posuzovatele.doc

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011–2015, dokument je dostupný na webových stránkách ministerstva <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dlouhodoby-zamer-vzdelavaci-a-vedecke-vyzkumne-vyvojove-a>

Dotazník pro zpracování vlastní hodnotící zprávy neuniverzitní vysoké školy, dokument je dostupný v češtině na http://aplikace.msmt.cz/AK/Dotaznik_NVS-2005.doc

Doporučená rámcová osnova: Výroční zpráva o činnosti veřejné vysoké školy za rok 2008, dokument je dostupný na http://www.msmt.cz/uploads/soubory/vysoke_skoly/Doporucena_ramcova_osnova_Vyrocnizpravy_o_cinnosti_VVS_za_rok_2008.doc

Zpráva Akreditační komise o hodnocení Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, hodnotící zpráva AKČR je dostupná na http://www.msmt.cz/uploads/soubory/akak/hodnoceni_vs/hodnoceni_ujep_2008.doc

Higher education in the Czech Republic 2008, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/publikace-k-vysokemu-skolstvi-v-cr-2008>

Další dokumenty dostupné na webových stránkách AKČR, v angličtině na adrese <http://www.msmt.cz/areas-of-work/akreditacni-komise> a v češtině na adrese <http://www.msmt.cz/vzdelavani/akreditacni-komise>

5.3. Dokumenty ENQA

Guidelines for external reviews of quality assurance agencies in the European Higher Education Area (Směrnice pro vnější hodnocení agentur zajišťujících kvalitu vysokoškolského vzdělávání v Evropském prostoru vysokého školství), dokument je dostupný na webových stránkách ENQA, <http://www.enqa.eu/documents.lasso>

Membership provisions (Podmínky členství v ENQA, strana 43 výše jmenovaného dokumentu)

Regulations of ENQA (Předpisy ENQA, strana 32)

Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (Standardy a směrnice pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství, str. 48)

5.4. Rámec hodnocení

Směrnice pro proces vnějšího hodnocení Akreditační komise České republiky

Článek 1

Cíl, rozsah a hodnocené oblasti

- (1) Cílem vnějšího hodnocení Akreditační komise České republiky (dále jen „AKČR“) je prověřit soulad s podmínkami pro členství v ENQA⁷⁸ a tím současně se Standardy a směrnice pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství (dále jen „ESG“), které vytvořila Evropská asociace pro zajišťování kvality ve vysokém školství (dále jen „ENQA“) a přijali evropští ministři školství v Bergenu v roce 2005.
- (2) V souladu se zásadou subsidiarity bude toto hodnocení vykonáno na národní úrovni z pověření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen „ministerstvo“). Doba mezi provedením pravidelných vnějších hodnocení by neměla přesáhnout pět let. Jedno hodnotící období by nemělo trvat déle než 18 měsíců.
- (3) Vnější hodnocení je typu A podle definice uvedené v dokumentu ENQA Guidelines for national reviews of ENQA member agencies, str. 6 a 7 (dále jen „Směrnice“). Účelem hodnocení je prověřit plnění podmínek pro členství v ENQA, tj. plnění evropských standardů pro vnější zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání (část 2 dokumentu ESG), evropských standardů pro agentury provádějící vnější zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání (část 3 dokumentu ESG) a různých kritérií ENQA.
- (4) Výsledkem vnějšího hodnocení bude zpráva vytvořená hodnotícím panelem, která provede analýzu, do jaké míry AKČR splňuje (nebo nesplňuje) podmínky pro plné členství v ENQA (dále jen „zpráva“) a vysloví příslušné závěry.

Článek 2

Členové hodnotícího panelu

Návrh a jmenování

- (1) Členy hodnotícího panelu navrhne ministr školství, mládeže a tělovýchovy na jedno hodnotící období podle článku 1, odst. 2.

---

⁷⁸ Podmínky pro členství v ENQA uvedené v příloze Annex 1 (Membership Provisions) dokumentu Regulations of the European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) (ze dne 26. září 2008).

- (2) Hodnotící panel má nejméně šest a nejvíce devět členů. Členy hodnotícího panelu jsou zástupci zainteresovaných subjektů, odborníci v oblasti zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání a tajemnice (dále jen „hodnotící panel“).
- (3) Zainteresované subjekty jsou v hodnotícím panelu zastoupeny:
  - a) jednou osobou navrženou svazem zaměstnavatelů,
  - b) jedním vysokoškolským studentem navrženým Studentskou komorou Rady vysokých škol České republiky,
  - c) jedním zástupcem vysokých škol navrženým Českou konferencí rektorů,
  - d) jedním odborníkem ze sítě ENIC/NARIC navrženým organizací ENIC/NARIC České republiky.
- (4) Experti přizvaní do hodnotícího panelu musí být mezinárodně uznávaní odborníci v oblasti zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání. V hodnotícím panelu mohou být maximálně čtyři odborníci navrženi do své funkce ministerstvem.
- (5) Doporučuje se, aby tajemníkem hodnotícího panelu byl zaměstnanec ministerstva, který je odborníkem na vysoké školství. Do funkce ho navrhne ministerstvo.
- (6) AKČR má právo vznést námitku jen vůči takovému kandidátovi, jehož nestranná práce v hodnotícím panelu by mohla být v konfliktu s jinými zájmy.

Funkce a povinnosti

- (7) Členové hodnotícího panelu zvolí svého předsedu a místopředsedu podle hlasovacího řádu uvedeného v příloze 1 tohoto dokumentu. Funkce a povinnosti předsedy, místopředsedy, tajemníka a členů panelu se liší v dále uvedených bodech.
- (8) **Předseda** hodnotícího panelu (dále jen „předseda“):
  - a) je zodpovědný za činnost hodnotícího panelu a za provedení vnějšího hodnocení AKČR,
  - b) svolává a řídí zasedání hodnotícího panelu,
  - c) spolupracuje s tajemníkem hodnotícího panelu na přípravě zprávy o vnějším hodnocení a na přípravě pomocných materiálů jako například pracovní plán, seznam otázek a rozvrh jednání během návštěvy na místě,
  - d) zodpovídá za vytvoření zprávy o vnějším hodnocení a za její projednání s AKČR; podepisuje výslednou verzi zprávy,
  - e) vykonává činnosti podle článku 2, odst. 11.
- (9) **Místopředseda** hodnotícího panelu (dále jen „místopředseda“):
  - a) zastupuje předsedu na zasedáních hodnotícího panelu a dalších jednáních v době jeho nepřítomnosti nebo je-li tím od něj pověřen,
  - b) vykonává činnosti podle článku 2, odst. 11.
- (10) **Tajemník** hodnotícího panelu (dále jen „tajemník“):
  - a) zodpovídá za koordinaci průběhu vnějšího hodnocení a za to, že členové panelu budou mít včas k dispozici důležité pomocné materiály,
  - b) ve spolupráci s předsedou připraví zprávu a rozdá ji všem členům hodnotícího panelu, zapracuje do ní jejich připomínky a vytvoří první předběžné znění zprávy, které předá AKČR, aby se mohla vyjádřit k její věcné správnosti. Po zpracování jejích připomínek vytvoří výslednou verzi zprávy,
  - c) vykonává činnosti podle článku 2, odst. 11.
- (11) **Člen** hodnotícího panelu:
  - a) účastní se zasedání hodnotícího panelu,

- b) je povinen se důkladně seznámit s dokumentem ESG a relevantními materiály týkajícími se vnějšího hodnocení, které doporučuje ENQA – tj. se směrnicemi, sebehodnotící zprávou AKČR a dalšími požadovanými dokumenty,
- c) vyjadřuje připomínky a podněty k předběžnému znění zprávy a účastní se přípravy výsledné verze zprávy,
- d) spolupracuje na přípravě pomocných materiálů jako například pracovního plánu, seznamu otázek a rozvrhu jednání během návštěvy na místě,
- e) podílí se na dalších činnostech souvisejících s vnějším hodnocením,
- f) může být zvolen předsedou nebo místopředsedou hodnotícího panelu; jediný člen, jenž nemůže být zvolen předsedou ani místopředsedou, je tajemník,
- g) má právo hlasovat.

Článek 3

Průběh vnějšího hodnocení

- (1) Proces vnějšího hodnocení AKČR zahajuje žádost, se kterou se AKČR obrátí vůči ministerstvu. Ministerstvo poté uvědomí o vnějším hodnocení grémium ENQA.

Hodnocení AKČR

- (2) Členové hodnotícího panelu navržení a jmenovaní podle článku 2 vykonají vnější hodnocení Akreditační komise a prověří, do jaké míry plní podmínky členství v ENQA / standardy ESG, jak stanovuje článek 1 odst. 3.
- (3) Hodnotící panel shromáždí informace o AKČR z těchto zdrojů:
  - a) sebehodnotící zprávy AKČR (dále jen „SZ“),
  - b) kritérií, procedur a výsledků vnitřního hodnocení AKČR,
  - c) rozhovorů s AKČR vykonaných v rámci návštěvy na místě v AKČR,
  - d) hodnocení plnění doporučení, která byla udělena v minulé zprávě o vnějším hodnocení.

Návštěva na místě

- (4) Členové hodnotícího panelu vykonají v AKČR návštěvu na místě s cílem ověřit správnost informací uvedených v SZ a shromáždít další podklady o činnosti AKČR a jejím plnění podmínek členství v ENQA / standardů ESG
- (5) Návštěva na místě trvá dva až tři dny a měla by mimo jiné zahrnovat schůzku
  - a) s předsedkyní AKČR,
  - b) s místopředsedou AKČR,
  - c) se zaměstnanci sekretariátu AKČR,
  - d) se zástupci vysokých škol, které AKČR hodnotí,
  - e) a podle uvážení hodnotícího panelu s dalšími členy AKČR a jinými zainteresovanými subjekty, které jsou účastníky procesu zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání a rozumí mu (zástupci zaměstnavatelů, studentů atd.).

Zpráva

- (6) Výsledkem vnějšího hodnocení AKČR je zpráva. Její rozsah bez příloh by neměl překročit čtyřicet stran.
- (7) Struktura zprávy se řídí směrnicemi, zprávou typu A, a obsahuje
  - a) shrnutí, informace o kontextu, v němž působí hodnocená agentura, rámec hodnocení, podrobnosti o časovém rozpětí hodnocení, jména všech členů panelu,

informace o administrativním zajištění, popis hlavních fází hodnocení, případná doporučení ke zlepšení,

- b) ke každému kritériu (standarty části 2 a části 3 dokumentu ESG / podmínky členství v ENQA) přehled zjištěných faktů, analýzu ověřující soulad AKČR s daným kritériem, stručný závěr udávající stupeň souladu (úplný nebo podstatný soulad, částečný soulad, nedostatečný soulad),
  - c) doporučení a závěry,
  - d) součástí mohou být přílohy.
- (8) Zprávu na základě nálezů hodnotícího panelu vypracuje tajemník ve spolupráci s předsedou. První předběžné znění dostane AKČR k dispozici do šesti týdnů od návštěvy na místě, aby se mohla vyjádřit k věcné správnosti zprávy. Veškeré návrhy změn ve zprávě, které se týkají její věcné správnosti, AKČR předloží tajemníkovi do dvou týdnů od obdržení předběžného znění zprávy, aby k nim mohl přihlédnout. Po zapracování připomínek AKČR je vytvořena výsledná zpráva a tajemník ji předá AKČR a sekretariátu ENQA.
- (9) Zpráva musí být dokončena do deseti týdnů po vykonání návštěvy na místě.
- (10) AKČR může vydat prohlášení k výsledné verzi zprávy (dále jen „prohlášení“) a poslat je na sekretariát ENQA a tajemníkovi. Zpráva i prohlášení jsou zveřejněny.

Článek 4 Časový rozvrh

Časový rozvrh vnějšího hodnocení AKČR je naplánován takto:

Předložení statutu	10. června, 2008
Žádost AKČR o vnější hodnocení	11. listopadu, 2008
Návrh a jmenování členů hodnotícího panelu	červen 2009
Předložení sebehodnotící zprávy AKČR	červenec 2009
Informační zasedání	červenec 2009
Hodnotící panel obdrží veškerou dokumentaci	červenec 2009
Úprava rámce pro hodnocení	září 2009
Přípravná schůze před návštěvou na místě	říjen 2009
Návštěva na místě	listopad/prosinec 2009
Předání předběžného znění zprávy AKČR (věcná správnost)	leden 2010
Případné vyjádření AKČR pro hodnotící panel	leden 2010
Předložení výsledné verze zprávy AKČR a ENQA	únor 2010
Odeslání prohlášení AKČR ke zprávě ENQA	únor 2010
Posouzení zprávy a prohlášení ENQA	březen 2010
Zveřejnění zprávy a prohlášení	duben 2010

Článek 5 Zabezpečení hodnotícího panelu

Materiální a technické prostředky pro hodnotící činnost panelu poskytuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Článek 6 Zvláštní ustanovení

- (1) Tyto směrnice pro proces vnějšího hodnocení Akreditační komise České republiky upravují statut hodnotícího panelu pro vnější hodnocení Akreditační komise České republiky a Akreditační komise Slovenské republiky schválený ministry obou zemí 10. července 2008. Změna byla provedena podle doporučení grémia ENQA, která toto grémium vyslovilo na svém oficiálním zasedání dne 7. září 2009.
- (2) Směrnice pro proces vnějšího hodnocení Akreditační komise České republiky mohou být upraveny, aby zohlednily připomínky Evropské asociace pro zajišťování kvality ve vysokém školství (ENQA).

Článek 7

Závěrečné ustanovení

Směrnice pro proces vnějšího hodnocení Akreditační komise České republiky schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

V Praze 30. září 2009

Miroslava Kopicová, ministryně školství, mládeže a tělovýchovy

---

Příloha 1

Hlasovací a jednací řád

- (1) Hodnotící panel má šest až devět členů, z nichž všichni mají rovné hlasovací právo. Minimum přítomných k usnášení je většina všech členů hodnotícího panelu.
- (2) Zasedání hodnotícího panelu jsou neveřejná. Pouze předseda nebo místopředseda může v souladu s článkem 2 odst. 9 pozvat na zasedání zástupce AKČR nebo jiné hosty.
- (3) První zasedání hodnotícího panelu svolává tajemník.
- (4) Prvnímu zasedání předsedá tajemník nebo člen hodnotícího panelu, kterého tím tajemník pověří. V průběhu prvního zasedání hodnotící panel ustanoví dvojčlenný volební výbor, aby mohl zvolit svého předsedu a místopředsedu. Navržení kandidáti na funkci předsedy a místopředsedy, kteří přijali svoji kandidaturu, nemohou být členy volebního výboru. Nad volbou předsedy a místopředsedy dohlíží služebně starší člen volebního výboru. Pokud volební výbor nelze ustanovit popsáním postupem, bude se skládat z tajemníka a jednoho člena vybraného losováním.
- (5) Všichni členové hodnotícího panelu mají právo navrhnout kandidáty na předsedu a místopředsedu. Hodnotící panel přijímá rozhodnutí o návrzích kandidátů tajným hlasováním. Člen, který v prvním kole získá většinu hlasů všech členů hodnotícího panelu, je zvolen předsedou nebo místopředsedou. Pokud z prvního kola nevzejde žádná taková většina, potom je v druhém kole zvolen ten člen, který získá většinu přítomných hlasů. Pokud nevznikne takováto většina, v třetím kole bude zvolen ten člen, který získá nejvíce hlasů. Pokud skončí hlasování ve třetím kole nerozhodně, hlasuje se znovu jen o těch kandidátech, kteří obdrželi největší množství hlasů.
- (6) Není-li předseda nebo místopředseda zvolen podle výše popsaných pravidel, volba se musí opakovat. Během těchto druhých voleb musí být předseda a místopředseda zvolen.
- (7) Druhé a všechna následující zasedání hodnotícího panelu svolává podle článku 2 odst. 9 předseda nebo místopředseda.
- (8) Zprávu včetně závěrů a doporučení, které vzejdou z vnějšího hodnocení, projednají všichni členové hodnotícího panelu. Výsledné znění zprávy přijme hodnotící panel hlasováním. Zpráva je přijata, pokud pro ni hlasovala většina přítomných členů hodnotícího panelu (v souladu s bodem 1 hlasovacího a jednacího řádu). Pokud je

výsledek hlasování nerozhodný, má předseda nebo místopředseda podle článku 2 odst. 9 rozhodující hlas.

Obsah

1. Shrnutí	2
1.1. Pozadí procesu hodnocení	2
1.2. Cíl a průběh vnějšího hodnocení AKČR	2
1.3. Metodologie	2
1.4. Zjištění	3
1.5. Členové hodnotícího panelu	3
2. Úvod	5
2.1. Legislativní vývoj	5
2.2. Přehled o sektoru vysokého školství	6
2.3. Systémy zajišťování kvality v České republice	6
3. Zjištění	7
3.1. Část 2 dokumentu ESG	7
ESG 2.1 Využití procedur vnitřního zajišťování kvality	7
ESG 2.2 Vytváření procesů vnějšího zajišťování kvality	9
ESG 2.3 Kritéria pro rozhodování	11
ESG 2.4 Procesy způsobilé k plnění svého účelu	14
ESG 2.5 Zprávy	17
ESG 2.6 Následné procedury	19
ESG 2.7 Periodické hodnocení	21
ESG 2.8 Analýzy zaměřené na celý systém	22
3.2. Část 3 dokumentu ESG	23
ESG 3.1 Využití procedur vnějšího zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání	23
ESG 3.2 Oficiální status	24
ESG 3.3 Působení	24
ESG 3.4 Zdroje	25
ESG 3.5 Programové prohlášení	27
ESG 3.6 Nezávislost	28
ESG 3.7 Kritéria a procesy používané agenturami při vnějším zajišťování kvality	31
ESG 3.8 Procedury zajišťující odpovědnost agentur za vlastní činnost	33
Různá kritéria	37
4. Závěr	39
4.1. Celkový závěr	39
4.2. Doporučení	39
5. Přílohy	40
5.1. Program návštěvy na místě	40
5.2. Poskytnuté dokumenty	42
5.3. Dokumenty ENQA	43
5.4. Rámec hodnocení	43